

10.4. הביקורת מעירה על כך, שיש לתעד ולשמור מסמכים כגון אלו שיעידו, כי אכן התהליך בוצע על פי הנהלים.

11. מכרז לביצוע עבודות גינון, השקייה ואחזקת גינות

11.1. מכרז מסגרת מספר 14/17, לביצוע עבודות בנייה, פיתוח, אחזקה ושיפוצים כולל בתוכו תת מכרז לביצוע עבודות גינון, השקייה ואחזקת הגינות.

11.2. הזוכים במכרז מהווים מאגר של קבלנים לביצוע עבודות בנייה, פיתוח, אחזקה ושיפוצים. כל אחד מהזוכים אמור לבצע את העבודה בכפוף להזמנת עבודה שתועבר אליו על ידי העירייה, בהתאם לאמור בהסכם, על נספחיו.

11.3. המפרט הטכני המצורף למכרז קובע, כי הקבלן הזוכה רשאי, על פי שיקול דעתו, לבצע מדידה, על ידי מודד מוסמך, לשטחים שנמסרו לאחזקתו, ולהגיש לעירייה דרישה לעדכון השטחים בצירוף למפת מדידה חתומה על ידי המודד, בתוך 6 חודשים ממועד תחילת ביצוע העבודות. הביקורת מצאה, כי אף אחד מקבלני הגינון הפועלים בעיר לא ביצע מדידה כאמור.

11.4. מנהל האגף הדגיש, כי במשך שנים לא נעשו מדידות של השטחים המגוונים בעיר, וכי אין ודאות באשר לנכונות הנתונים. עם זאת, כאשר נעשות עבודות שידרוג ושיפוץ לגינות, נעשית במסגרת העבודות גם מדידה של שטח הגינה.

11.5. המכרז במסגרתו העירייה מתקשרת עם קבלני הגינון הוא מכרז מסגרת, ולכן הבחינה המשמעותית של הצעות הקבלנים היא עמידת קבלן הגינון בתנאי הסף.

11.6. הביקורת מצאה, על פי פרוטוקול ישיבת ועדת המכרזים מיום 27/12/2017 כי הוחלט ש- 4 קבלני הגינון אשר הגישו הצעות, עומדים בתנאי הסף של מכרז המסגרת. הקבלנים הם "אדמונית חברה לגינון בע"מ", "פורום שתיל בע"מ", "גאיה בגן בע"מ" ו"גינות צח בע"מ". בפועל, פועלים בעיר רק 3 קבלני גינון. חברת "פורום שתיל בע"מ" סיימה את עבודתה בעיר בשנת 2018 משם שאיכות השירות הניתן על ידה, לא היה מספק עבור הנהלת האגף.

11.7. לכל אחד מהקבלנים קיים הסכם התקשרות, אשר הוארך עד ל- 11/2022.

11.8. העירייה אינה מקפידה לבקש אישור קיום הביטוח חתום על ידי חברת הביטוח מקבלני הגינון, בהתאם להסכם. בעקבות הערת הביקורת העבירו שלושת קבלני הגינון הפועלים בעיר לעירייה אישור קיום ביטוח בתוקף.

11.9. על פי מסמכי המכרז, העירייה לא מתחייבת למסור עבודות במידה ובכמות זהה לכל הזוכים. חלוקת העבודה בין הזוכים תהיה על פי המחיר, יעילות הביצוע, איכות הביצוע והעמידה בלוחות הזמנים. בפועל, הקבלן המטפל בשטח המגוון הגדול ביותר, הוא הקבלן שהציע את ההנחה הגדולה ביותר במסגרת המכרז.

11.10. הביקורת מצאה הפרשים בין מצבת כוח אדם הנדרשת על פי מסמכי המכרז למצבת כוח אדם הפועלת ברחבי העיר. מנהל האגף הסביר, כי במסגרת המשא ומתן של הגזבר הקודם עם הקבלנים, הוחלט לדרוש מהם את ביצוע מפרט הניקיון והגינון, ללא התחייבות למספר העובדים אשר יבצעו את העבודה. ראה טבלה בגוף הדוח.

11.11. מנכ"לית העירייה הנחתה לבחון יחד עם היטעצת המשפטית את השינוי המתואר בסעיף לעיל, ובהתאם לכך, להכין מסמך מפורט המעוגן על פי חוק.

11.12. על פי ההסכם, על הקבלן לדאוג ולצייד את עובדיו בביגוד ונעליים המתאימים לאופי העבודה המתבצעת, אין התייחסות לנראות של הביגוד, וכן אין הפרה עם פיצוי מוגדר המתייחס לציוד והביגוד אותו מחוייב קבלן הגינון לתת לעובדיו. מנהל האגף ציין, כי הדרישה היא לנעול נעלי עבודה, וללבוש אפוד זוהר, אך אין דרישה על כיתוב כלשהו על גבי האפוד הזוהר.

11.13. הביקורת סבורה, כי קיימת חשיבות לציין על גבי האפוד את שם החברה הקבלנית על מנת שניתן יהיה לזהות את העובד והשתייכותו לחברה הספציפית.

11.14. הביקורת סקרה מדגם של חשבונות חודשיים שהוגשו על ידי שלוש קבלני הגינון במהלך 2020-2021 ומצאה, כי המחירים בחשבונות תואמים למחיר המוסכם עבור כלל העבודות במפרט, וכי השטחים ומספר העצים בחשבוניות תואמים למפרט המאושר לכל קבלן. כמו כן, כל אחד מהחשבונות שנבדקו אושרו לתשלום בהתאם לנהלי העירייה.

12. תחזוקת גינות במוסדות חינוך

12.1. תחזוקת השטחים המגוננים במוסדות החינוך אינן חלק ממפרט העבודה של קבלני הגינון בעיר. שטחים אלו נמצאים באחריות מחלקת תחזוקת מוסדות חינוך ומתוקצבים בסכום של כ- 100,000 ₪ לשנה.

12.2. במהלך שנת 2021 פורסם מכרז למתן שירותי גינון השקייה ואחזקה של השטחים המגוננים במוסדות החינוך בעיר (בגן ילדים/מוסד עירייה אחת לחודשיים ובבית ספר אחת לחודש), ושתי חברות הפועלות ברחבי העיר הגישו את הצעתן.

12.3. בוועדת המכרזים שהתקיימה ביום 18/10/2021 הוצג לחברי הוועדה שיקול ההצעות של שתי החברות, ובהתאם לכך חברי הוועדה בחרו פה אחד בחברת "אדמונית", אשר קיבלה ציון גבוה באופן משמעותי מחברת "גאיה", לבצע את עבודות האחזקה והגינון במוסדות החינוך.

12.4. מנהל אגף חזות העיר משער שעד סוף שנת 2021 תחל עבודת קבלן הגינון במוסדות החינוך בעיר.

12.5. בתום הביקורת, עדכן מנהל האגף, כי הוחלט שנושא אחזקת הגינות במוסדות החינוך יהיה באחריות אגף חזות העיר.

13. עבודות התחזוקה בגנים

- 13.1. כאמור, ברחבי העיר פועלים שלושה קבלנים, האחראים לגינון של 786.37 דונם (מנהל האגף עדכן בתום הביקורת, כי כיום מדובר על שטח גינון של 844 דונם), ו-4,184 עצים בגדלים שונים. על כל אחד מהם נדרש לתחזק את הצמחייה, לכל סוגיה, בגנים ציבוריים, שדרות, כיכרות, עצי רחוב, איי תנועה, פסי ירק, חורשות, פינות משחק וכד', בהתאם לשטחים הציבוריים המוגדרים לכל קבלן, וכן להיקף גומות העצים המוגדר לו.
- 13.2. על מנת לבדוק את עמידת הקבלן בהתחייבויותיו, ביצעה הביקורת מספר סיורי שטח בשלושה גנים בעיר. בכל הסיורים ניכר, כי בוצע ניקיון בבוקר (עד שעה 10:00) בגנים. פחי האשפה היו ריקים והשבילים היו מטואטים. בגן שרת נמצא על אחד הספסלים כוס קפה, ומעט לכלוך ליד הספסל. מהמראה הכללי של הגן סביר שהכלוך הושאר לאחר ניקוי הבוקר.
- 13.3. על פי ההסכם, חל איסור על הקבלן לבצע את עבודות הניקוי של השבילים והשטחים המגוננים באמצעות מפוח. הביקורת מצאה, כי בשנים 2018-2020 התקבלו במוקד העירוני 17 תלונות בגין מפגע רעש ממפוח בגינה הציבורית, אולם במהלך השנים האחרונות חלה ירידה משמעותית בשימוש קבלני הגינון במפוח, כך שבשנת 2020 התקבלה תלונה אחת בלבד.
- 13.4. למרות שקיים בהסכם עם קבלני הגינון פיצוי מוסכם בגין שימוש הקבלן במפוח המסתכם ב-700 ש"ח, ותלונות התושבים מעידות כי אכן נעשה על ידו שימוש במפוח, בדיקת הביקורת העלתה, כי אף קבלן לא נקנס בגין ההפרה זו.
- 13.5. בסיום יום העבודה הקבלן אחראי לפינוי הפסולת והגזם מהשטח המגונן לנקודת "איסוף גזם" הסמוכה לאתר, בהתאם לתכנית פינוי הגזם של העירייה. בסיור הביקורת נמצא, כי קבלני הגינון מפנים את הגזם לרחובות הסמוכים.
- 13.6. מעיון בדוח תלונות במוקד העירוני עולה, שבשנת 2019 היו 23 קריאות בגין אי פינוי גזם ופסולת בשקיות, מתוכן 20 קריאות לא טופלו במועד שהוגדר. בשנת 2020 היו 30 קריאות בגין אי פינוי גזם ופסולת בשקיות, מתוכן 25 קריאות לא טופלו במועד שהוגדר, ואילו בשנת 2021, עד ליום 17/10/21, היו רק 7 קריאות בגין אי פינוי גזם ופסולת בשקיות, מתוכן 5 קריאות לא טופלו במועד שהוגדר.
- 13.7. מחד, שיפור בפינוי הגזם ופסולת בשקיות, מאידך, עדיין הנושא מטופל בזמן החורג מהזמן שיועד לכך.

14. פיקוח על עבודת הקבלנים

- 14.1. לאגף חזות העיר אין נוהל המחייב סבב חילופין בין המפקחים, אולם הביקורת מצאה, כי עם חלוקת העיר לרובעים, נעשה סבב בין שני המפקחים הפועלים בעיר. עם כניסת המפקחים במיקור חוץ, מתכנן מנהל האגף סבב שטחי פיקוח נוסף.

- 14.2. אופן הפיקוח על עבודת קבלני הגינון מפורט במסגרת הוראת עבודה 5.5.1.03, "בקרה ופיקוח על קבלני אחזקת גנים", עבודת הפיקוח היומית נגזרת ממבנה יום העבודה של הקבלן, החל מסריקת הגנים, ניקיון וריקון פחים בתחילת יום העבודה, דרך עבודות גינון בהתאם לתכנית העבודה השבועית, וכלה במשימות של מנהל האגף וטיפול בתלונות המגיעות מהמוקד העירוני.
- 14.3. בנוסף, המפקחים נדרשים לבצע מידי יום ביקורת בשטחים המגוונים, בהתאם לתכנית עבודה יומית המתבססת, בין היתר, על פניות ותלונות התושבים המתקבלות במוקד העירוני.
- 14.4. במהלך הסיור היומי נדרש המפקח למלא דוח בדיקה יומי בו מפורטים הליקויים הדורשים טיפול. הביקרת מצאה, כי דוחות הפיקוח נרשמים באופן ידני, ואין בדוח התייחסות להגדרת לוחות הזמנים לסיום הטיפול בליקויים. כמו כן, דוחות הפיקוח לא כוללים תמונות מהשטח, חלקם אינם ברורים וניכר, כי לא נעשה בהם שימוש לצורכי ניהול הפיקוח והסקת המסקנות. כמו כן, אין תיוק שיטתי לדוחות ולא ניתן לערוך בקרה יעילה אחר ליקויים שחוזרים על עצמם.
- 14.5. לדברי סגן מנהל מחלקת תחזוקת גינות קיימת קבוצת וואטסאפ באמצעותה נשלחות תמונות של ליקויים במהלך הסיורים.
- 14.6. חשוב להדגיש, כי למרות שדוחות הבדיקה כוללים ליקויים, לעיתים ליקויים שחזרו על עצמם גם לאחר שבוע, לא ניתן לדעת אם הליקוי הוביל לקנס שניתן לקבלן.
- 14.7. הביקורת סבורה, כי אחידות במילוי הדוחות, והקפדה על מילוי פרמטרים החשובים להנהלת האגף חיוניים ולכן הדיווח צריך להתבצע באופן ממוחשב. כך ניתן יהיה לנתח את נתוניו ולהסיק מסקנות אופרטיביות על איכות השירות הניתן על ידי קבלן הגינון.
- 14.8. בנוסף, קיימות מערכות אחזקה ממוחשבות, אותן ניתן לממשק למוקד העירוני, ובאמצעותן ניתן לייעל את תהליך הפיקוח והבקרה אחר עבודת הקבלן, ליצור דוחות יומיים/שבועיים לקבלנים, ולאתר ליקויים שחוזרים על עצמם.
- 14.9. מנהל אגף חזות העיר עדכן בתום הביקורת, כי המפקחים החדשים שנקלטו משתמשים בדוחות ממוחשבים על מנת לתעד את עבודתם.
- 14.10. נספח א' למכרז המסגרת מפרט את ההפרות בגין זכאית העירייה לפיצוי מוסכם, והוראת העבודה מגדירה את תהליך קיזוז הפיצוי המוסכם, אולם התהליך בהוראת העבודה אינו מעודכן.
- 14.11. הביקורת בדקה את אופן ביצוע ההתחשבות עם הקבלן "גינות צח בע"מ" ומצאה, כי מרבית הקנסות שקוזזו היו בגין אי ביצוע גיזום שיחים, עשבייה בגובה מעל 5 ס"מ, ופחים לא מרוקנים. כמו כן, כל ההודעות מולאו על ידי מנהל האגף,

אשר ציין, כי לרוב המפקחים לא קונסים את הקבלנים, ומרבית הקנסות ניתנים על ידו.

14.12. מנהל האגף מסר לביקורת, כי קיימת הוראה מפורשת שלו לקנוס כל קבלן במקרה של חריגה מלוחות הזמנים בו היה עליו לפעול לתיקון הליקוי.

14.13. כיום למעשה, המפקחים לא מבצעים את כלל המשימות במסגרת תפקידם, ומנהל האגף נאלץ לעשות זאת על מנת לשמור על איכות עבודות הגינון ונראות הגנים בעיר.

14.14. במהלך חודש יוני 2021 פורסם מכרז למתן שירותי פיקוח ובקרה בתחום הגינון העירוני, בהיקף של שני מפקחים. ועדת המכרזים התכנסה מספר פעמים לצורך דיון בהצעות, בחינתן ומתן המלצה לבחירת חברת הפיקוח החיצונית.

14.15. ביום 16/08/2021 נערכה ישיבה מקצועית אשר בחנה את הניקוד האיכותי לכלל המציעים, ומשיקלול הצעת המחיר וציון האיכות עולה, כי חברת "סופר ויזין בקרה וניהול בע"מ" הינה בעלת הציון הגבוהה ביותר. החברה טרם החלה את עבודתה, שכן חברת "ד.ב.ש. תכנון ניהול ופיקוח בע"מ" עתרה נגד בחירתה של חברת "סופר ויזין בקרה וניהול בע"מ". ביום 04/11/21 בית המשפט דחה את העתירה, ובמהלך חודש דצמבר המפקחים יחלו את עבודתם.

15. בקרה אחר צריכת מים

15.1. ברחבי השטח המוניציפלי של העיר, מפוזרים כ- 350 ראשי מערכות בקרה דיגיטליות המכוונות את אופן אספקת המים, מבחינת כמות המים, זמן ההשקייה ותדירותה. המערכת אינה נותנת מענה לפריצות מים במהלך ההשקייה, ולא מאפשרת ניתוק אוטומטי של אספקת המים במקרה של חריגה.

15.2. מתוך 350 ראשי הבקרה, כ- 30 נמצאים במוסדות החינוך, ומבוקרים על ידי מחלקת תחזוקת מוסדות חינוך ו- 4 משותפים למוסדות חינוך ולגינות ציבוריות.

15.3. ישנם מספר ראשי בקרה הנמצאים פיזית במרחק גדול מהשעון של תאגיד המים ובעזרת הבקרה שנעשית אותרו מספר מקרים של התחברות פיראטית לצינור המחבר בין מוני המים הללו.

15.4. סגן מנהל תחזוקת גינות בוחן ומדגיש את הצריכות הגבוהות בדוח האקסל שנשלח על ידי תאגיד המים, ומבקש מנציג חברת "אקווה" לבחון את הצריכות הללו מול רישומי הצריכות במערכת המיחשוב של חברת "אקווה". בנוסף, נציג חברת "אקווה" בוחן את דוח האקסל של תאגיד המים, ומסמן פערים נוספים ככל שקיימים בין רישומי תאגיד המים לבין רישומי מערכת המיחשוב של החברה.

15.5. תפקידה המרכזי כפי שהוגדר במכרז של חברת "אקווה" הינו הפעלה ותחזוקה של מערכת הבקרה הממוחשבת ותחזוקת ראשי המערכת, ובדרך זו גם בקרה על צריכת המים.

15.6. מנהל אגף חזות העיר, ציין כי קיימים מקומות בהם תאגיד המים קורא את צריכת המים המנוצלות באמצעות מדי מים של העירייה. הדבר גורם לעלויות כספיות משמעותיות לעירייה.

15.7. מנכ"לית העירייה הורתה להסדיר נושא זה לאלתר מול תאגיד המים.

הביקורת ממליצה:

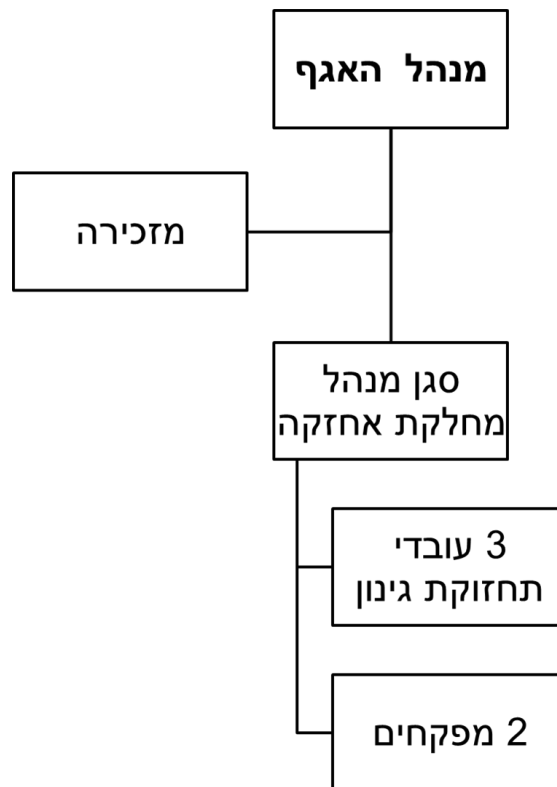
- א. לערוך תוכנית עבודה שנתית הכוללת את כלל הפעולות העתידות להתקיים במהלך שנת העבודה, לרבות התייחסות ליעדים ארוכי טווח, כגון: שיפור חוויית התושב, חיסכון והתייעלות, תשתיות ארגוניות והון אנושי ושינוי הרגלי השימוש בגינות הציבוריות בעקבות מגיפת קורונה.
- ב. להשלים את תהליך הכללתן של הוראות העבודה המעודכנות בפורטל העירוני, וכן לעדכן את הוראות העבודה שטרם עודכנו. במקביל, יש לפעול להטמעתן בקרב העובדים הרלוונטים.
- ג. לבחון את מדד ההצלחה המתייחס לירידה של 10% בכמות התלונות המגיעות למוקד העירוני.
- ד. לבחון את לוחות הזמנים שהוגדרו לסגירתן של חלק מנושאי הפנייה, אל מול הזמן הממוצע בפועל שהן נסגרות, על מנת להחליט האם יש להרחיב את הזמן שנקבע לסגירתן.
- ה. לעצב תהליך עבודה על פיו המפקחים על קבלני הגינון יקבלו דיווח מהמוקד העירוני על חריגות מזמני הטיפול בקריאות, על מנת לקנוס את הקבלנים בהתאם להפרות המוגדרות בהסכם, בגינן קיים פיצוי מוסכם.
- ו. לבחון רכישתה של תוכנת מחשב משודרגת למוקד העירוני סי. אר. אם, כך שתוכל למשל לאפיין כפילויות בתלונות, וניתן יהיה להשתמש באפליקציה. זאת, בהתאם ליכולותיה הכלכליות של העירייה.
- ז. להקפיד לדרוש אישור קיום ביטוח, חתום על ידי חברת הביטוח, מקבלני הגינון, בהתאם לדרישות ההסכם.
- ח. לתעד ולשמור את כל המסמכים הכספיים הנוגעים להתקשרויות עם קבלנים/ספקים, כולל יועצים המסייעים בהכנת המכרז, על מנת שניתן יהיה לוודא, כי התהליכים מבוצעים על פי ההנחיות הקיימות.
- ט. לתעד בכתב את המעקב המבוצע אחר שביעות הרצון מקבלני הגינון. במידה וקיים חוסר שביעות רצון, יש ליידע את המחלקה המשפטית, שכן מידע זה חשוב ליועצת המשפטית ולוועדת המכרזים בבואם לבחון הצעות לשירותים אחרים המתקבלים על ידי אותם ספקים, וכן במקרה של ביטול הסכם או תביעה משפטית כזו או אחרת.
- י. לרכז מידע העולה מההוצאה אל הפועל של מכרזים המפורסמים על ידי העירייה, ביחידה ייעודית, לה תהיה ראייה מערכתית על כלל פעילויות העירייה, בתחום המכרזים והמידע, באשר לשביעות רצון מספקים או אי שביעות רצון שתועבר אליה, לצורך בניית מאגר מידע על איכות הספקים מהם מקבלת העירייה שירותים.
- יא. לדרוש, כי כל אחד מעובדי הגינון ילבש אפוד זוהר אשר יכלול את שם הקבלן וסמל העירייה באופן בולט, על מנת לשמור על חזות נאותה של עובדי הגינון ולאפשר לזהות אותם במהלך עבודתם. יש לציין, כי מנהל האגף הנחה לדרוש זאת מהקבלנים.

- יב. לקבוע נוהל המחייב רוטציה בין המפקחים, גם אלו הפועלים במיקור חוץ. הביקורת סבורה, כי בהגדרת פרק הזמן הדרוש לביצוע הרוטציה, יש לקחת בחשבון את פרק הזמן שלוקח למפקח ללמוד את השטח, ואת המטלות הנדרשות, יצירת קשרי גומלין עם מחלקות ואגפים פנים ארגוניים וכד'.
- יג. למחשב את דוחות הפיקוח, על מנת שיהיו אחידים, וניתן יהיה להצמיד אליהם תמונות מהשטח, כמו כן, לממשק אותן למוקד העירוני, על מנת שבאמצעותן ניתן יהיה לייעל את תהליך הפיקוח והבקרה אחר עבודת הקבלן, ליצור דוחות יומיים/שבועיים לקבלנים, ולאחר ליקויים שחוזרים על עצמם.
- יד. לוודא כי בטופס הבקרה הממוחשב, ניתן יהיה לתעד את הבקרה המבוצעת במהלך הסיור, ובמידה ויש מקום לקנוס את הקבלן, ניתן יהיה לבחור את ההפרה מתוך רשימה סגורה של הפרות ממוגדרות בטופס.
- טו. לערוך סבב בקרה אחר צריכת המים, כך שכל אחד מראשי הבקרה יבדק לפחות אחת לשנה, זאת בנוסף לראשי המערכת בהם קיים חשד לחריגה בכמות.

פרק א' - מבנה האגף

1. מבנה ארגוני

- 1.1. אגף חזות עיר כפוף לחטיבת שפ"ע ותפעול. פעילות האגף מבוצעת הן על ידי עובדי עירייה והן על ידי עובדי קבלנים שזכו במכרזי העירייה.
- 1.2. להלן תרשים ארגוני המתאר את מבנה הארגוני של האגף:

- 1.3. עבודות התחזוקה השוטפת והניקיון של הגינות הציבוריים ברחבי העיר מבוצעת על ידי קבלנים חיצוניים.
- 1.4. בנוסף, באגף מנוהלים פרויקטים להקמה ו/או שידרוג של גינות ציבוריות, המבוצעים גם הם על ידי מתכננים וקבלני ביצוע חיצוניים.
- 1.5. עובדי העירייה האחראים על התחזוקה מתחזקים את הגינון במבני העירייה בהתאם לתכנית עבודה חודשית. עובדים אלו נותנים מענה לחלק מקריאות המוקד, למעט אלו הכרוכות בטיפול לגובה.
- 1.6. עובדי העירייה האחראים על הפיקוח מבצעים את הפיקוח והבקרה אחר עבודות הגינון של הקבלנים בגינות הציבוריות. הפיקוח נעשה אחר 2 קבלנים בלבד, שכן

לאחרונה פרש אחד מהפקחים והשני עבר לתפקיד אחר בעירייה. כתוצאה מכך, בשני איזורי גינון מתוך חמש, אין מפקחים אחראים במשך תקופה של שנה.

1.7. מנהל האגף העדיף למסור את תחום הבקרה והפיקוח לקבלן חיצוני ומקצועי, ולכן הוא לא אייש את תקן הפיקוח הפנוי בעובד עירייה. לאחרונה התקיים הליך של מכרז לפיקוח חיצוני, ובשבעות הקרובים תתחיל עבודתם של 2 המפקחים החיצוניים שזכו במכרז.

2. הוראות עבודה

2.1. הביקורת מצאה כי בפורטל העירוני קיימות 5 הוראות עבודה הרלוונטיות לאגף חזות עיר, כדלקמן:

- 2.1.1. תכנון גנים ציבוריים- הוראת עבודה מספר 5.1.1.1 משנת 2009.
- 2.1.2. החלפת שטחי אחזקה בין קבלני גינון- הוראת עבודה מספר 5.1.1.2 משנת 2017.
- 2.1.3. פיקוח ובקרה על קבלני גינון- הוראת עבודה מספר 5.1.1.3 משנת 2017.
- 2.1.4. תפעול ותחזוקת מתקני משחק בגנים ציבוריים- הוראת עבודה מספר 5.1.1.4 משנת 2016.
- 2.1.5. אישור קבלת גן ציבורי חדש- הוראת עבודה מספר 5.1.1.5 משנת 2007.

2.2. הוראות העבודה נכתבו לפני שנים רבות, חלקן לפני 15 שנים וכמובן שלאור השינויים שחלים כל העת, אינן מעודכנות.

2.3. מנהל האגף העביר לביקורת הוראות עבודה מעודכנות משנת 2019, אולם הן לא קבלו את אישור הנהלת העירייה ולא נכללו בפורטל העירוני.

2.4. אי לכך, יש להשלים את תהליך הכללתן של הוראות העבודה המעודכנות בפורטל העירוני, וכן לעדכן את הוראות העבודה שטרם עודכנו. במקביל, יש לפעול להטמעתן בקרב העובדים הרלוונטים.

3. בניית תכנית העבודה השנתית

3.1. תכנית העבודה השנתית נגזרת מהחזון העירוני ופורטת אותו למשימות. התכנית מהווה את היעדים השנתיים של היחידות השונות, כחלק מההתגייסות העירונית לשיפור מתמיד, והכנתה מהווה תכנון באשר ליעדים אותם מעוניינים להציב המנהלים ביחידות השונות.

3.2. מנהל האגף עורך את תכנית העבודה השנתית, במהלך הרבעון הרביעי של השנה, תוך התייחסות לתקציב הצפוי של האגף לשנה העוקבת.

3.3. הביקורת סקרה את תכנית העבודה לשנת 2021 ומצאה, כי :

- 3.3.1. תכנית העבודה השנתית כוללת 9 פרויקטים שעבודתם החלה בשנת 2020. התכנית כוללת את לוחות הזמנים המתוכננים לביצוע אבני הדרך (סיור מקדים, בחירת קבלן מתכנן, בחירת קבלן מבצע), צפי להשלמת הפרוייקט ומועד המסירה, תקציב הפרוייקט, תחזית לעמידה/מימוש התקציב, והגדרת מדדי הצלחת הפרוייקט. הביקורת מצאה, כי עבור כל הפרוייקטים הללו מדדי ההצלחה הם עמידה בלוחות הזמנים ובתקציב.
- 3.3.2. בנוסף, כוללת תכנית העבודה השנתית 3 פרויקטים חדשים, שעבודתם תחל בשנת 2021. התכנית כוללת את לוחות הזמנים המשוערים לביצוע אבני הדרך (סיור מקדים, בחירת קבלן מתכנן, בחירת קבלן מבצע), צפי להשלמת הפרוייקט ומועד המסירה, כמו כן, יש בתכנית הערכה לתקציב הפרוייקט, תחזית לעמידה/מימוש התקציב, והגדרת מדדי הצלחת הפרוייקט. עבור כל הפרוייקטים הללו מדדי ההצלחה הם עמידה בלוחות הזמנים ובתקציב.
- 3.3.3. הביקורת מצאה, כי תכנית העבודה אינה כוללת התייחסות להשלכות של מגיפת הקורונה על עבודת האגף, אולם מנהל האגף ציין, כי בעקבות השינויים בהתנהגות התושבים, והשעות הרבות בהם הם מבליים בגינות הציבוריות, הורחבו שעות הפעילות של הקבלן לצורך ניקיון הגינות גם לשעות אחר הצהריים ובשבתות.
- 3.3.4. יש לציין, כי הנהלת העירייה אישרה תוספות תקציביות משמעותיות, לצורך ביצוע מטלות נוספות אלו.
- 3.4. הביקורת מצאה, כי הוגש לסמנכ"ל תפעול ושפ"ע סיכום של הפקת לקחים בעקבות מגיפת הקורונה אשר כלל התייחסות לפעילות בגינות הציבוריות וההשלכות, כדלקמן :
- 3.4.1. לכלוך רב יותר בכל שעות היום כולל בגינות הכלבים.
- 3.4.2. ריבוי פניות למוקד העירוני בגין ליקויים במתקני שעשועים וספורט, כולל ונדליזם.
- 3.5. נושא זה בא לידי ביטוי בפניות למוקד העירוני, כך שעל פי הנתונים בתקופה שבין 3/20 עד 3/21 ישנן: 684 פניות של גינה לא נקייה, לעומת 487 בשנת 2019. מדובר בעלייה של 40% ו- 372 פניות של מתקן שעשועים/כושר לא תקין, לעומת 291 בשנת 2019. מדובר בעלייה של 28%. לאור ממצאים אלו יש לתגבר את הניקיון.
- 3.6. בנוסף, בסגר הראשון שחל בחודשים 3-5/2020, התבקש אגף חזות עיר למנוע שימוש במתקני המשחק והכושר ברחבי העיר, על מנת למנוע פעילות ואפשרות של הדבקה. הסגירה התבצעה על ידי תליית שלטים וסרט סימון לבן סביב המתקנים.

- השילוט היה בשפה העברית בלבד. בפועל האגף נתקל יום יום באירועי ונדלזים בשלטים וקריעת הסרטים.
- 3.7. מנהל האגף סבור, כי יש להתקין שלטים גם בשפה הרוסית, והיו גם מספר פניות של תושבים בגין כך.
- 3.8. לא היתה מספיק אכיפה של הנושא, ויש לתגבר את האכיפה, רצוי גם על ידי מפקחים דוברי רוסית.
- 3.9. כידוע, אגף חזות העיר מבצע כל שבוע מספר ימי גיזום בעיר, הן בעצי רחוב והן בעצים בגינות. בעקבות העובדה שתושבים היו בבית, היה מאתגר לבצע גיזומי עצים, שכן רכבים חונים מהווים הפרעה לגיזום. העניין הצריך תיאום מול מנהלי הרובע, פיקוח, חלוקת פליירים ואף שליחת מסרונים ממוקדים לתושבים על מנת לבצע את עבודות הגיזום ולעמוד בזמני התקן.
- 3.10. הביקורת סבורה, כי היה על מנהל אגף חזות עיר לכלול המלצות אלו לפעולה בתכנית העבודה השנתית.
- 3.11. הצגת תכנית העבודה לשנת 2021 כוללת גם סקירה של הפרוייקטים שהושלמו במהלך שנת 2020, לרבות מועד הסיום, וזאת על מנת לבחון את העמידה בלוחות הזמנים, וללמוד מכך על העתיד לבוא. הביקורת סבורה, כי חשוב להציג גם את המועדים הצפויים לסיום, או לציין אם מועד הסיום תאם את התכנון, ואם לא לציין את מספר החודשים של הפער בין הצפי לסיום למועד בפועל, בין אם הסיום היה לפני המועד המשוער או לאחוריו.
- 3.12. הביקורת בחנה את העמידה בלוחות הזמנים ומצאה, כי למעט פרויקט השדרוג של גינת נגבה, אשר התחיל רק ב- 01/2021, שאר הפרוייקטים נעשו בהתאם ללוחות הזמנים המתוכננים.
- 3.13. על פי תכנית העבודה, מועד הסיום המתוכנן שדרוג של גן נגבה היה 12/2020. לדברי מנהל האגף לא היה מקור תקציבי לתחילת העבודה, ולכן היא נדחתה לשנת 2020.
- 3.14. הביקורת מצאה, כי 4 פרויקטים בהיקף של כ- 6 מיליוני ש"ח לא יצאו אל הפועל, אולם במקביל, הוחלט על ידי הנהלת העיר לקדם את הקמתן של 12 גינות כלבים, בעלות כוללת של כ- 2 מיליוני ש"ח. הביקורת מדגישה, כי העלות המוצגת היא אומדן, ועם תחילת העבודה על הפרוייקט ותכנונו, ניתנת החלטה על התקציב, ובהתאם לכך נבנה כתב הכמויות.
- 3.15. הביקורת סבורה שחסרה לאגף תכנית רב שנתית, אשר תכלול יעדים ארוכי טווח כגון: שיפור חווית התושב, חיסכון והתייעלות, תשתיות ארגוניות והון אנושי והתייחסות לשינוי הרגלי השימוש בגינות הציבוריות בעקבות מגיפת קורונה.
- 3.16. אחד הנושאים שעלה על ידי מנהל האגף הוא חשיבות מקצועיות המפקחים, ולכן הביקורת סבורה, כי תכנית העבודה חייבת לכלול גם את הכשרתם של המפקחים.

3.17. בתכנית העבודה לא נמצאה התייחסות לנושאים כגון סקר עצים, בדיקות תקן למתקני משחק וכדומה, למרות שהם מטופלים. בימים אלו נעשה סקר עצים אשר החל במוסדות החינוך, ולאחר מכן יעשה בגנים. כמו כן, מידי שנה כל מתקני המשחק נבדקים על פי דרישות מכון התקנים.

4. תקציב האגף

4.1. תקציב הוא כלי ניהולי המשמש את מנהל האגף לצורך תכנון, תיאום ושליטה על ביצוע פעולות. התקציב מהווה את הבסיס לפעילות השנתית של היחידה, ועמידה בו מגדיל את הסיכוי להצלחה.

מגמות בבניית התקציב

4.2. בניית התקציב הוא תהליך חשוב המתרגם את הפעילויות במחלקה למשמעויות הכלכליות שלהן.

4.3. תקציב אגף חזות העיר מבוסס על עבודות תחזוקה שוטפות, הקמה של גינות ברחבי העיר, שדרוג גינות ועבודות הצללה.

4.4. להלן טבלה המפרטת את תקציב האגף בשנים 2018-2020, באלפי ש"ח:

2020	2019	2018	סעיף
6,050	5,935	5,800	תחזוקה שוטפת/גינות
564	575	300	רכישת פרחים עונתיים
687	700	650	אחזקת מתקני משחק
98	12	23	רכש חומרים לאחזקת גינות
8	8	10	רכש ציוד לאחזקת גינות
7,407	7,230	6,783	סך הכל

4.5. מנתוני הטבלה עולה, כי תקציב האגף נמצא במגמת עלייה. בשנת 2019 חל גידול בשיעור של 6.6%, ואילו בשנת 2020 חל גידול בשיעור של 2.4%.

4.6. ניכר, כי בניית התקציב לוקחת בחשבון את מדיניות הנהלת העיר לשיפור חזות העיר והשקעה בניקיון העיר.

בקרה אחר ניצול תקציבי

4.7. הביקורת בחנה את נתוני התקציב בהשוואה להוצאות בפועל בשנים 2019 ו-2020. טבלה המפרטת את תקציב האגף בשנים 2018-2020 מופיעה בעמוד הבא.

4.8. מנתוני הניתוח התקציבי עולה, כי ככלל הוצאות האגף בפועל מבוצעות במסגרת התקציבית המוגדרת.

אחזקת גנים

4.9. הביקורת מצאה, כי בשנים 2019 ו-2020 שיעור הביצוע התקציבי הסתכם בכ- 103%. לדברי מנהל האגף, כאשר הוא חורג מהמסגרת התקציבית, ויש צורך בהוצאה נוספת לצורך אחזקת גנים, הוא מבקש את אישורו של סגן הגזבר, מנכ"לית העירייה והחשב המלווה.

אגף חזות העיר

לחלן טבלה המפרטת את תקציב חזות העיר בשנים 2018-2020 :

שנת	2020				2019				2018				שנת
	שיעור ביצוע	הפריש	ביצוע	תקציב	שיעור הביצוע	הפריש	ביצוע	תקציב	שיעור הביצוע	הפריש	ביצוע	תקציב	
103.10%	-187,406	6,237,406	6,050,000	103.57%	-33,752	5,968,752	5,935,000	99.99%	848	5,799,152	5,800,000	אחזקת גנים	
100.00%	-2	564,077	564,075	99.98%	118	574,882	575,000	85.16%	44,514	255,486	300,000	רכישת פרחים עונתיים	
97.69%	15,886	670,814	686,700	100.18%	-1,272	701,272	700,000	90.88%	59,296	590,704	650,000	אחזקת מתקני משחקים	
97.65%	2,302	95,798	98,100	92.43%	909	11,091	12,000	47.20%	12,143	10,857	23,000	רכש תומרים לאחזקת גינות	
99.49%	40	7,808	7,848	78.84%	1,693	6,307	8,000	66.50%	3,350	6,650	10,000	רכש כלים וציוד לעבודת תחניון	
102.28%	-169,180	7,575,903	7,406,723	100.45%	-32,304	7,262,304	7,230,000	98.23%	120,151	6,662,849	6,783,000	סך הכל	

5. טיפול בתלונות תושבים

5.1. תלונות התושבים מתקבלות במוקד העירוני, והן מהוות נדבך שירות מרכזי עבור התושבים.

5.2. מערכת ה- סי. אר. אם. המופעלת במוקד העירוני אינה משודרגת, ולכן אינה יכולה למשל לזהות כפילויות בתלונות ולצמצם את מספרן. כמו כן, לא ניתן להשתמש באפליקציה, שבודאי היתה מייעלת את העבודה.

5.3. הביקורת בחנה את אופן טיפול האגף בתלונות התושבים בהתאם לנתוני המוקד העירוני.

5.4. להלן התפלגות תלונות התושבים באשר לפעילות אגף חזות העיר בשנים 2018 ועד לשנת 2021 (נכון ליום 17/10/2021):

2021 (עד 17/10)		2020		2019		2018		נושא התלונה
שיעור	מספר	שיעור	מספר	שיעור	מספר	שיעור	מספר	
25.4%	858	27.6%	1,069	28.9%	1,060	32.1%	1,290	עץ לא גזום
1.5%	51	1.8%	71	1.4%	51	2.3%	93	עץ נוטה על צידו
1.7%	57	1.7%	64	2.7%	99	4.6%	184	עץ שקרס/נשבר
1.1%	37	1.3%	50	2.2%	79	1.5%	59	ענף עץ שקרס/נשבר
0.5%	17	0.4%	15	1.0%	36	1.3%	54	גומה ללא עץ
--	--	--	--	--	--	0.0%	1	תמיכות של עץ התפרקו
0.8%	28	0.5%	18	0.1%	2	--	--	בקשה לבדיקת מסוכנות של עץ בשטח פרטי/ציבורי
15.4%	520	16.0%	620	13.3%	489	15.2%	611	גינה לא נקיה
--	--	--	--	0.5%	17	0.8%	34	ארגז חול בגינה מלוכלך
0.0%	1	0.0%	1	0.2%	6	0.0%	1	אי תנועה/כיכר לא נקי
0.7%	24	0.7%	28	1.1%	42	0.7%	29	ריקון אשפתון בגינה
0.2%	7	0.8%	30	0.6%	23	0.8%	31	גזם ופזולת בשקיות בגינה ציבורית לא פונו
3.6%	123	5.4%	208	6.9%	252	7.1%	287	גזום צמחיה בגינה ציבורית

אגף חזות העיר

2021 (עד 17/10)		2020		2019		2018		נושא התלונה
שיעור	מספר	שיעור	מספר	שיעור	מספר	שיעור	מספר	
2.9%	98	2.6%	102	2.3%	83	1.9%	78	ברז שתיה בגינה אינו תקין
16.5%	556	14.0%	544	9.2%	337	8.0%	320	בעיות כלליות בגינות
--	--	0.0%	1	0.2%	7	0.8%	9	מפגע רעש ממפוח בגינה ציבורית
0.9%	30	1.1%	42	1.3%	46	0.8%	31	בור שנפער בגינה
--	--	--	--	--	--	0.0%	1	בור ביטחון בגינה הרוס
--	--	0.2%	7	0.1%	3	--	--	מזרקה אינה נקייה
0.2%	6	0.4%	16	0.1%	5	0.2%	10	מזרקה מקולקלת/אינה פועלת
6.9%	233	5.9%	230	4.7%	173	3.9%	156	מתקן שעשועים מקולקל/נפגע
1.3%	43	2.6%	101	3.2%	118	2.1%	85	מתקן ספורט בגן ציבורי מקולקל/נפגע
0.4%	13	0.3%	12	0.5%	18	0.9%	36	ונדליום בגינה
--	--	0.1%	5	0.2%	6	0.1%	4	תיקון דשא סינטטי בגינה ציבורית
0.1%	2	0.2%	6	0.1%	5	0.1%	6	תיקון משטח גומי בגינה ציבורית
1.0%	35	0.6%	24	1.0%	37	0.9%	35	תיקון צילייה
--	--	0.1%	2	0.1%	3	0.1%	4	הדברת תוואי ההליכה
15.9%	536	11.4%	441	14.1%	517	12.7%	512	מערכת השקייה נוזלת/פגומה
--	--	0.1%	3	0.0%	1	--	--	בקשה להוספת עמודי שקיות לאיסוף גללי כלבים
0.9%	30	1.5%	59	0.8%	28	--	--	מחסור בשקיות לאיסוף גללים

אגף חזות העיר

2021 (עד 17/10)		2020		2019		2018		נושא התלונה
שיעור	מספר	שיעור	מספר	שיעור	מספר	שיעור	מספר	
								במתקן
0.6%	20	1.0%	37	0.0%	1	--	--	מפגע בגינת כלבים
0.0%	1	0.2%	8	0.5%	18	0.0%	2	פניות הציבור (לשכת ראש העיר)
1.5%	50	1.5%	58	2.8%	104	1.5%	60	פניות ציבור בנושא גינון
--	--	--	--	0.0%	1	--	--	הפעלת קבלן גנים ונוף
100%	101	100%	1009	100%	1038	100%	62	סך הכל

5.5. מנתוני הטבלה עולה, כי בכל השנים שנבדקו, התלונות הנפוצות ביותר הן עץ לא גזום (25%-32%), גינה לא נקייה (13%-16%) ומערכת השקייה נוזלת ו/או פגומה (11%-16%).

5.6. אחד ממדדי ההצלחה של אגף חזות העיר הוא ירידה של 10% בכמות התלונות המגיעות למוקד העירוני. הביקורת מצאה, כי בין השנים 2018 ל-2019 היתה ירידה של 8.85% במספר התלונות שהגיעו למוקד העירוני ואילו בין השנים 2019 ל-2020 חלה עלייה של 5.59% במספרן.

5.7. הביקורת בחנה את עמידת המחלקה בלוחות הזמנים המוגדרים לטיפול בתלונות התושבים.

5.8. להלן טבלה המפרטת את התלונות אשר נסגרו בחריגה בשנים 2018, 2019, 2020 ו-2021 (עד ליום 17/10/2021):

2021 (עד 17/10)		2020		2019		2018		נושא התלונה
שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	
13%	111	7%	78	40%	428	70%	906	עץ לא גזום
31%	16	35%	25	57%	29	48%	45	עץ נוטה על צידו
14%	8	20%	13	27%	27	31%	57	עץ שקרס/נשבר
68%	25	64%	32	34%	27	42%	25	ענף עץ שקרס/נשבר
71%	12	93%	14	69%	25	57%	31	גומה ללא עץ
18%	5	61%	11	--	אין	--	אין	בקשה לבדיקת

אגף חזות העיר

2021 (עד 17/10)		2020		2019		2018		נושא התלונה
שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	
								מסוכנות של עץ בשטח פרטי/ציבורי
17%	90	24%	146	38%	186	45%	275	גינה לא נקיה
--	אין	--	אין	12%	2	35%	12	ארגז חול בגינה מלוכלך
100%	1	--	אין	67%	4	100%	1	אי תנועה/כיכר לא נקי
46%	11	54%	15	86%	36	83%	24	ריקון אשפתון בגינה
71%	5	83%	25	87%	20	94%	29	גזם ופזולת בשקיות בגינה ציבורית לא פונו
39%	48	24%	49	44%	112	60%	171	גיזום צמחיה בגינה ציבורית
20%	20	33%	34	58%	48	50%	39	ברז שתיה בגינה אינו תקין
32%	180	20%	109	36%	123	36%	114	בעיות כלליות בגינות
--	--	--	--	100%	7	67%	6	מפגע רעש ממפוח בגינה ציבורית
33%	10	48%	20	87%	40	65%	20	בור שנפער בגינה
--	--	29%	2	100%	3	--	--	מזרקה אינה נקייה
50%	3	50%	8	40%	2	40%	4	מזרקה מקולקלת/אינה פועלת
66%	154	80%	184	72%	124	75%	117	מתקן שעשועים מקולקל/נפגע
30%	13	55%	56	63%	74	42%	36	מתקן ספורט בגן ציבורי מקולקל/נפגע
23%	3	25%	3	39%	7	28%	10	ונדליום בגינה
--	--	20%	1	17%	1	50%	2	תיקון דשא סינטטי בגינה ציבורית

אגף חזות העיר

2021 (עד 17/10)		2020		2019		2018		נושא התלונה
שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	שיעור התלונות בחריגה	תלונה בחריגה	
50%	1	67%	4	40%	2	50%	3	תיקון משטח גומי בגינה ציבורית
43%	15	67%	16	49%	18	23%	8	תיקון צילייה
--	--	--	--	--	--	25%	1	הדברת תוואי ההליכה
13%	67	14%	60	49%	252	54%	277	מערכת השקייה נוזלת/פגומה
--	--	33%	1	--	--	--	--	בקשה להוספת עמודי שקיות לאיסוף גללי כלבים
17%	5	44%	26	79%	22	--	--	מחסור בשקיות לאיסוף גללים במתקן
10%	2	11%	4	100%	1	--	--	מפגע בגינת כלבים
100%	1	63%	5	89%	16	--	--	פניות הציבור (לשכת ראש העיר)
22%	11	21%	12	29%	30	33%	20	פניות ציבור בנושא תחזוקת גנים
24%	817	25%	953	45%	1,666	56%	2,233	סך הכל

5.9. מהנתונים שבטבלה ניתן לראות, כי בתקופה שנבדקה חלה ירידה קבועה, של 91%, בשיעור הקריאות שנסגרות בחריגה מלוחות הזמנים המוגדרים לטיפול, מ-56% ל-24%.

5.10. עם זאת, הביקורת ממליצה להפנות את תשומת הלב הניהולית לפניות ספציפיות שמרביתן נסגרות בחריגה בשנתיים האחרונות, כגון: ענף עץ שקרס ו/או נשבר, גומה ללא עץ, גזם ופסולת בשקיות בגינה ציבורית לא פונו ומתקן שעשועים מקולקל ו/או נפגע.

5.11. מנהל האגף הבהיר, כי תלונות רבות נסגרות באיחור במערכת, למרות שהטיפול בהן נעשה במסגרת לוחות הזמנים המוגדרים. במיוחד בתלונות הקשורות בקריסה של ענף, בגינת כונון של הקבלן מוקפץ וסגירת התלונה נעשית מאוחר יותר.

- 5.12. הביקורת מדגישה, כי על פי ההסכם עם הקבלנים, חלק מהפניות אשר לא מטופלות במועד מהוות הפרה, בגינה קיים פיצוי מוסכם.
- 5.13. הביקורת סבורה, כי יש לעצב תהליך עבודה על פיו המפקחים על קבלני הגינון יקבלו דיווח מהמוקד העירוני על חריגות מזמני הטיפול בקריאות על מנת לקנוס את הקבלנים.
- 5.14. מנהל האגף ציין, כי לאחרונה הוא החליט לקנוס את קבלני הגינון בגין כל תלונה שנסגרה באיחור במערכת.
- 5.15. בשנת 2021, ניכר שיפור משמעותי בזמני הטיפול בתלונות התושבים בהשוואה לשנים הקודמות, ורק 24% מהתלונות שהתקבלו במוקד חרגו מזמני התקן שנקבעו.
- 5.16. מנהל האגף מסר, כי מידי שבוע מתקיים דיון בראשות מנכ"לית העירייה, וסמנכ"לית שירות בנושא איכות השירות הניתן לתושבים, בו נעשה ניתוח של עמידת היחידות השונות במדדי איכות השירות, בטיפול בתלונות התושבים. ניתוח זה מאפשר לו לנהל את הנושא, ולשפר את השירות הניתן על ידי עובדי האגף.
- 5.17. הביקורת משבחת את שיתוף הפעולה בין חטיבת השירות ואגף חזות העיר, בכל הקשור לטיפול בפניות התושבים למוקד העירוני. ניכר, כי פעילות חטיבת השירות והמיקוד של הנהלת העיר בשיפור איכות השירות אותו מקבל התושב, משפיעה באופן ישיר על קצב הטיפול בקריאות התושבים. מנהל האגף אף משבח את שיתוף הפעולה עם מנהלי הרובעים.

פרק ב' - מכרז לביצוע עבודות גינון, השקייה ואחזקת גינות

1. כללי

- 1.1. מכרז מספר 14/17, לביצוע עבודות בנייה, פיתוח, אחזקה ושיפוצים כולל בתוכו תת מכרז לביצוע עבודות גינון, השקייה ואחזקת הגינות.
- 1.2. מהות המכרז היא לבחור קבלנים עימם, בשלב הראשון, יחתם הסכם מסגרת למשך שנתיים, בהתאם להזמנות עבודה ספציפיות. על פי מסמכי המכרז, הסכם המסגרת אינו מאפיין סוג עבודה ייחודית או היקף עבודה, כי אם מגוון עבודות אפשריות המהוות הרכבים שונים של אותו המכרז.
- 1.3. מכאן, שהזוכים במכרז מהווים מאגר של קבלנים לביצוע עבודות בנייה, פיתוח, אחזקה ושיפוצים. כל אחד מהזוכים אמור לבצע עבודה בכפוף להזמנת עבודה שתועבר אליו על ידי העירייה, בהתאם לאמור בהסכם, על נספחיו.

2. תכנון המכרז ופרסומו

- 2.1. לצורך ניהול תת מכרז 1 - עבודות גינון, השקייה ואחזקת הגינות נעזר מנהל אגף חזות העיר ביועץ חיצוני, אשר היה אמון על כתיבת המכרז, קביעת האומדן, בדיקת ההצעות שהתקבלו, והצגת ממצאי הבדיקה לוועדת המכרזים.
- 2.2. הביקורת לא קיבלה לידיה תיעוד לבחינת הצעות המחיר שנבדקו, ההסכם שנחתם והתשלום שבוצע.
- 2.3. לדברי מנהל אגף חזות העיר, המידע באשר להתקשרות נעשה באופן ידני, בטרם מוחשב תהליך הרכש בעירייה. לדבריו בוצע תהליך התמחרות בהתאם לנוהלי העירייה, והתקבלו 3 הצעות מחיר בטרם הוחלט על היועץ. בנוסף, מציין מנהל אגף חזות העיר, כי הוא לא טיפל בכל הנוגע למסמכים הכספיים של התקשרות זו.
- 2.4. הביקורת מעירה על כך, שיש לתעד ולשמור מסמכים כגון אלו שיעידו, כי אכן התהליך בוצע על פי הנהלים.
- 2.5. תת המכרז כולל מפרט וכתב כמויות המתייחס לעבודות הבאות:
 - 2.5.1. עבודות אחזקה של גנים ציבוריים, שדרות, כיכרות, עצי רחוב, איי תנועה, חורשות ועוד.
 - 2.5.2. עבודות פיתוח נופי, לרבות שיקום ו/או שידרוג של גנים ציבוריים, שדרות, כיכרות, עצי רחוב, איי תנועה, חורשות ועוד.
 - 2.5.3. עבודות גינון והשקייה.
 - 2.5.4. כבישים ופיתוח, במידה וידרשו.

2.5.5. הסכם רגיי (הסכם על פי זמן עבודה) כוח אדם וציוד מכני, עבור עבודות מיוחדות שלא ניתן לצפות אותן מראש ושאינן ניתנות למדידה בתוך סעיפי ההסכם.

3. מדידה של שטחי הגינון

3.1. המפרט הטכני המצורף למכרז קובע, כי הקבלן הזוכה רשאי, על פי שיקול דעתו, לבצע מדידה, על ידי מודד מוסמך, לשטחים שנמסרו לאחזקתו ולהגיש לעירייה דרישה לעדכון השטחים בצירוף למפת מדידה חתומה על ידי המודד, בתוך 6 חודשים ממועד תחילת ביצוע העבודות.

3.2. הביקורת מצאה, כי אף אחד מקבלני הגינון הפועלים בעיר לא ביצע מדידה כאמור.

3.3. להלן טבלה המפרטת את שטחי הגינון ברחבי העיר, על פי החלוקה לרובעים השונים, בהתאם לרישומים הקיימים באגף חזות העיר:

רובע	שטח גינות (דונם)	חלק הגינות מכלל שטחי הגינון בעיר
רמת הנשיא	212.81	24%
רובע דרום	325.42	37%
רובע מרכז	179.06	21%
עמידר	62.74	7%
רובע צפון	92.10	11%
כל העיר	872.13	100%

3.4. מנהל האגף ציין, כי במשך שנים לא נעשו מדידות של השטחים המגוונים בעיר, וכי אין ודאות באשר לנכונות הנתונים לעיל.

3.5. השטחים בכתב הכמויות עליהם חתומים קבלני הגינון מסתכם ב- 786.37 דונם, (מנהל האגף עדכן בתום הביקורת, כי כיום מדובר על שטח גינון של 844 דונם), לעומת 872.13 על פי הרישומים באגף, כלומר פער של 85.76 דונם.

3.6. מנהל האגף הסביר, שהפער נובע מתוספת שקיבל הקבלן "גאיה בגן" בגין הגינון באיזור הטיילת.

4. בדיקת ההצעות שהוגשו

4.1. במסגרת המכרז על העירייה לבצע בדיקה של מסמכי הקבלנים על מנת לוודא, כי הם עומדים בתנאי הסף.

- 4.2. הביקורת בדקה ומצאה, כי תנאי הסף בתת מכרז גינון והשקייה היו, כדלקמן :
- 4.2.1. ניסיון של שנתיים רצופות לפחות של קבלן ראשי, בשנים 2013-2017 באחזקת גנים מעל 200 דונם בכל חודש.
- 4.2.2. ביצוע עבודות אחזקת גינות בהיקף של 1,000,000 ללא מע"מ בכל שנה.
- 4.2.3. ביצוע עבודות פיתוח בהיקף 500,000 ₪ ללא מע"מ בכל שנה.
- 4.2.4. מעסיק באופן קבוע, החל מ- 01/01/2017 10 עובדים קבועים, זהים, לפחות.
- 4.3. הביקורת מצאה, כי בישיבת ועדת המכרזים מיום 27/12/2017 הוחלט, כי ארבעת קבלני הגינון אשר הגישו את ההצעות למכרז, עומדים בתנאי הסף של מכרז המסגרת. הקבלנים הם "אדמונית חברה לגינון בע"מ", "פורום שתיל בע"מ", "גאיה בגן בע"מ" ו"גינות צח בע"מ".
- 4.4. בפועל, פועלים כיום בעיר רק שלושה קבלני גינון. חברת "פורום שתיל בע"מ" סיימה את עבודתה בעיר בשנת 2018, משם שאיכות השירות הניתן על ידה לא היה מספק עבור הנהלת האגף.

5. ניהול ההתקשרות עם קבלני הגינון

- 5.1. על פי מסמכי המכרז, תקופת ההתקשרות עם כל אחד מקבלני המסגרת היא 24 חודשים, והעירייה רשאית להאריך את תקופת ההתקשרות הראשונה בתקופה נוספת של שנתיים, ולאחר מכן, בתקופה נוספת של שנה. תקופת ההתקשרות הכוללת עם כל אחד מהקבלנים לא תעלה על 60 חודשים, קרי עד ל- 11/2022.
- 5.2. הביקורת בדקה ומצאה, כי הארכת תקופת ההתקשרות נעשתה באופן מסודר ובכתב.
- 5.3. על פי ההסכם הקבלנים התחייבו להגיש דיווחים שונים במועדים שונים, ולהעביר אסמכתאות שונות, על פי הפירוט הבא :
- 5.3.1. ניהול יומן עבודה שימסר לעירייה מידי שבוע. מנהל האגף ציין, כי במסגרת משא ומתן של הגזבר לשעבר עם הקבלנים, הוחלט להקל ולא לדרוש מהם רישום של יומני עבודה.
- 5.3.2. **טופס אישור ניהול ביטוח חתום על ידי חברת הביטוח.** העירייה אינה מקפידה לבקש את אישור קיום הביטוח מקבלני הגינון. יש לציין, כי בעקבות הערת הביקורת שלושת קבלני הגינון הפועלים העיר העבירו לעירייה אישור קיום ביטוח בתוקף.
- 5.3.3. **ניהול פנקסי כוח אדם שיכללו את שם העובד, מקצוע, ימי העבודה ושכרו.** מנהל האגף ציין, כי במסגרת משא ומתן של הגזבר לשעבר עם הקבלנים הוחלט להקל ולא לדרוש מהם את פנקסי כוח האדם שלהם.

5.4. עוד נמצא, כי במסגרת ההסכם הקבלן מתחייב כלפי העירייה להיות מרותק משקי לעיריית בת ים על פי הכללים של מל"ח (משק לשעת חירום) ורח"ל (רשות חירום לאומית) לשעת חרום, כך שהזכיון ירתק את עובדיו והכלים המכניים על פי צרכי העירייה בחירום.

6. חלוקת העבודה בין הזוכים

6.1. על פי תנאי המכרז, חלוקת העבודה בין הזוכים תהיה על פי המחיר, יעילות הביצוע, איכות הביצוע והעמידה בלוחות הזמנים. העירייה לא מתחייבת למסור עבודות במידה ובכמות זהה לכל הזוכים.

6.2. להלן מפרט חלוקת העבודה בין קבלני הגינון:

מספר העצים			שטח מגוון	שם הקבלן
מעל 11 מ'	4-11 מ'	עד 4 מ'		
60	190	391	212.81	גאיה בגן
578	600	930	376.81	אדמונית
380	742	313	196.75	גינות צח
1,018	1,532	1,634	786.37	סך הכל

הערה: מנהל האגף עדכן בתום הביקורת, כי כיום מדובר על שטח גינון של 844 דונם.

6.3. מנתוני הטבלה עולה, כי חלוקת העבודה בין הקבלנים אינה שווה. הקבלן המטפל בשטח המגוון הגדול ביותר, הוא הקבלן שהציע את ההנחה הגדולה ביותר במסגרת המכרז.

7. מעקב שביעות רצון

7.1. על פי מסמכי המכרז העירייה אתה אמורה לקיים מעקב שביעות רצון אחר עבודת הקבלנים על פי מנגנון מוגדר.

7.2. הביקורת מצאה, כי מעקב שביעות הרצון לא נעשה, למרות חשיבותו.

7.3. הביקורת מדגישה, כי קיימת חשיבות רבה לביצוע מעקב אחר שביעות הרצון מקבלנים/ספקים הנותנים שירותים לעירייה. ולו משום שחשוב, כי לא תתבצע התקשרות עם קבלן שבעירייה לא מרוצים משירותיו. כמו כן, במקרה של רצון להפסיק את ההתקשרות עם אחד הקבלנים, חובה שתהיינה אסמכתאות למידת שביעות הרצון ממנו, כפי שמעוגן באופן פורמלי בהסכם.

7.4. מנהל האגף מציין, כי במקרה בו אחד הקבלנים לא ביצע את התחייבויותיו, הוא טיפל להפסיק את עבודתו בעירייה.

7.5. הביקורת סבורה, כי קיימת חשיבות רבה לרישום ותיעוד מעקב אחר שביעות הרצון מקבלני הגינון, ובמידה וקיים חוסר שביעות רצון, יש לייצע את המחלקה

המשפטית. מידע זה חשוב ליועצת המשפטית ולוועדת המכרזים בבואם לבחון הצעות לשירותים אחרים המתקבלים על ידי אותם ספקים, וכן במקרה של תביעה משפטית כזו או אחרת.

7.6. מנהל אגף חזות העיר ציין, כי ישנם דוחות פיקוח ידניים שממלאים המפקחים בשני אזורי גינון בלבד, שכן כאמור, ישנם רק 2 אזורים המפוקחים על ידי מפקחים אלו. מעבר לכך מבוצעים סיורים וביקורות על ידי סגן מנהל מחלקת גנים ונוף באזורים בהם חלה התדרדרות במצב הגינון, ואז מופק דוח פיקוח הנשלח לקבלן. דוח זה הכולל תמונות ולעיתים גם קנסות בעל חשיבות שכן הקבלן רואה את המצב בשטח ומבין שהעירייה עוקבת אחר עבודתו בשטח, ומעירה לו על ביצוע המטלות במלואן.

7.7. הביקורת סבורה, כי יש לרכז מידע העולה מההוצאה אל הפועל של מכרזים המפורסמים על ידי העירייה, ביחידה ייעודית, לה תהיה ראייה מערכתית על כלל פעילויות העירייה, בתחום המכרזים והמידע, באשר לשביעות רצון מספקים או אי שביעות רצון שתועבר אליה, לצורך בניית מאגר מידע על איכות הספקים.

8. פיקוח ובקרה אחר העסקת עובדי קבלן

8.1. המפרט וכתב הכמויות אשר פורסם במכרז מגדיר את כוח אדם אותו מחוייב הקבלן להעסיק לצורך מכרז זה. מספר העובדים נגזר מהשטח המגוון עליו אחראי כל אחד מהקבלנים.

8.2. להלן טבלה המפרטת את מצבת כוח אדם הנדרשת על פי מסמכי המכרז בהשוואה למצבת כוח אדם הפועלת ברחבי העיר:

סך הכל	איש השקייה	עובדי גינון	מנהל עבודה (אחוזי משרה)	שם הקבלן	
22.5	1	19	*2.5	מכרז	אדמונית
11	1	9	1	בפועל	376.81)
-11.5	--	-10	-1.5	הפרש	(דונם)
13.5	1	11	1.5	מכרז	גאיה בגן
13	1	11	1	בפועל	212.81)
-0.5	--	--	-0.5	הפרש	(דונם)
12	1	10	1	מכרז	גינות צח
10	1	8	1	בפועל	196.75)
-2	--	-2	--	הפרש	(דונם)
* לחברת אדמונית ישנו עובד נוסף שעוסק 2-3 שבוע בכיסוח דשא בלבד באזור שבאחריותה.					

8.3. מנתוני הטבלה עולה, כי קיימים פערים בין מספר העובדים המועסקים בפועל למספר העובדים להם התחייבו קבלני הגינון.

8.4. מנהל האגף הסביר, כי במסגרת המשא ומתן של הגזבר לשעבר עם הקבלנים הוחלט לדרוש מהם את ביצוע מפרט הניקיון והגינון, ללא התחייבות למספר העובדים אשר יבצעו את העבודה.

8.5. בתום הביקורת, העביר מנהל אגף חזות עיר טבלה מעודכנת של מצבת כוח האדם הנדרשת על פי מסמכי המכרז בהשוואה למצבת כוח אדם הפועלת ברחבי העיר:

סך הכל	איש השקייה	עובדי גינון	מנהל עבודה (אחוזי משרה)	שם הקבלן	
	איש השקייה בהיקף של משרה מלאה.**	עובד גינון אחד לפחות על כל 20 דונם בניכוי 10 דונם ראשוניים.	מנהל עבודה בהיקף של 1/3 משרה לכל 50 דונם.		
19.33		17 (ישנם כרגע באחזקה רק 336 דונם.)	2.33*	מכרז	אדמונית (336 דונם)
15.33		12 + איש השקיה = 13	2 מנהלי עבודה + מנהל תפעול בשליש משרה	בפועל	
4		4	-----	הפרש	
17		15	2	מכרז	גאיה בגן (295 דונם)
14		11 + איש השקיה = 12	1 מנהל עבודה + מנהל תפעול	בפועל	
3		3	-----	הפרש	
11		10	1	מכרז	גינות צח (196.75 דונם)
10.5		8 + איש השקיה = 9	1 מנהל עבודה + הקבלן מגיע לשטח לניהול 50 אחוז מהשבוע	בפועל	
0.5		1	+0.5	הפרש	
<p>* לחברת אדמונית ישנו עובד נוסף שעוסק 2-3 בשבוע בכיסוח דשא בלבד באזור שבאחריותה+ צוות גיזום שמגיע אחת לשבוע לפחות לכל אזור (ישנם 2 אזורים) הכולל 2 גוזמים +נהג 2+ עובדי ניקיון.</p> <p>כמו כן לחברת גאיה בגן הגוזם מגיע אחת לשבוע כולל 2 עובדי ניקיון</p> <p>**איש השקיה כחלק ממנין חישוב העובדים ע"פ תנאי המכרז</p>					

- 8.1. מנתוני הטבלה עולה, כי עדיין קיימים פערים בין מספר העובדים המועסקים בפועל למספר העובדים להם התחייבו קבלני הגינון, אולם הם הצטמצמו.
- 8.2. מלבד עובדי הגינון הקבועים ישנם גוזמי עצים המגיעים מטעם קבלני הגינון פעם או פעמיים בשבוע, בהתאם לתכנית הגיזום.
- 8.3. המפרט קובע, כי כל אחד מקבלני הגינון יעסיק צוות עובדים מיומן, ומקצועי. לדברי סגן מנהל מחלקת תחזוקת גנים, בדיקת מקצועיות העובדים נעשית במהלך העבודה. כאשר ישנם בעלי תפקיד לא מקצועיים, אשר לא נותנים מענה ראוי, הוא בשיתוף מנהל האגף, פועלים להחלפתם.
- 8.4. לדוגמא: בשנת 2018 הוחלף קבלן הגינון "פורום שתיל בע"מ", משום שבאגף לא היו מרוצים מאיכות עבודתו. כמו כן, מנהל העבודה מטעם "גינות צח" הוחלף במהלך שנת 2019.

8.5. ביגוד העובדים

- 8.5.1. על פי ההסכם על הקבלן לדאוג ולצייד את עובדיו בביגוד ונעליים המתאימים לאופי העבודה המתבצעת.
- 8.5.2. בהסכם עם קבלני הגינון אין התייחסות לנראות של הביגוד אותו מחוייב קבלן הגינון לתת לעובדיו, וכן אין הסכמה על פיצוי מוגדר במקרה של הפרה.
- 8.5.3. מנהל האגף ציין, כי על עובדי הקבלן לנעול נעלי עבודה, וללבוש אפוד זוהר. אין דרישה על כיתוב כלשהו על גבי האפוד.
- 8.5.4. הביקורת סבורה, שעל מנת לשמור על חזות נאותה של עובדי הגינון ולאפשר את בדיקת נוכחותם, על העירייה לדרוש כי לכל אחד מעובדי הגינון, לרבות מנהל העבודה, יהיה ביגוד אשר יכלול את שם הקבלן והעירייה, באופן בולט.
- 8.5.5. בעקבות המלצת הביקורת, פנה מנהל האגף לקבלני הגינון בדרישה לחייב את הפועלים ללבוש אפוד זוהר כולל כיתוב הנושא את שמה של החברה הקבלנית.

9. התחשבות הכספית

- 9.1. ההתחשבות הכספית עם קבלני הגינון מבוססת על כתב הכמויות שניתן לכל אחד מהקבלנים, תכנית העבודה וביצועה בפועל, ובהתאם לפיקוח שנעשה על ידי מפקחי האגף.
- 9.2. הביקורת סקרה מדגם של חשבונות חודשיים שהוגשו על ידי שלוש קבלני הגינון במהלך 2020-2021, ומצאה, כי התעריפים בחשבונות תואמים למחיר המוסכם עבור כלל העבודות במפרט, וכי השטחים ומספר העצים בחשבוניות תואמים למפרט

המאושר לכל קבלן. כמו כן, כל אחד מהחשבונות שנבדקו אושרו לתשלום בהתאם לנהלי העירייה.

9.3. הביקורת סרקה את כרטסת הספק ומצאה, כי התשלומים שבוצעו לספק נעשו בהתאם להזמנות העבודה, וכי החשבון הנגדי לרישום הזמנות העבודה הנוגעות לאחזקת שטחי הגינון תקין.

10. תחזוקת גינות במוסדות החינוך

10.1. תחזוקת השטחים המגוונים במוסדות החינוך אינה חלק ממפרט העבודה של קבלני הגינון בעיר. למעשה שטחים אלו נמצאים באחריות מחלקת תחזוקת מוסדות חינוך, ומידי שנה מתוקצבים בסכום של כ- 100,000 ש"ח. יש לציין, כי סכום זה אינו מספק לביצוע עבודות גינון שוטפות על ידי אנשי מקצוע.

10.2. במהלך שנת 2021 פורסם מכרז למתן שירותי גינון השקיה ואחזקה של השטחים המגוונים במוסדות החינוך בעיר (בגן ילדים/מוסד עירייה אחת לחודשיים ובבית ספר אחת לחודש). סיור הקבלנים נערך ביום ה- 09/08/2021, ואת ההצעות ניתן היה להגיש עד ליום 30/08/2021.

10.3. במסגרת המכרז התחייב קבלן הגינון לעבודות הבאות:

10.3.1. עבודות אחזקה בחצרות המוסד החינוכי, ודיווח למפקח מטעם העירייה.

10.3.2. טיפול במדשאות, לרבות הדברה.

10.3.3. טיפול בשיחים ועצים, לרבות הדברה.

10.3.4. תחזוקת מערכת ההשקיה.

10.3.5. ניהול יומני עבודה.

10.4. דיווח על ליקוי בטיחותי או חזותי במתקני משחק, ריהוט גן וכל דבר בשטחים המגוונים הדורש תיקון וטיפול מידי. כמו כן, הקבלן ידווח על כך לנציג העירייה, באופן מידי, וירשום את פרטי הליקוי ביומן העבודה.

10.5. העסקת צוות של עובדים מיומנים ומקצועיים במספר מספק לביצוע העבודה על הצד הטוב ביותר ובתחלופה מינימאלית, לרבות מנהל עבודה בעל תעודת גן שיהיה גם איש השקיה בעל הסמכה המפורטת במסמכי המכרז.

10.6. הביקורת מצאה, ששתי חברות הגישו את הצעתן, "אדמונית חברה לגינון בע"מ" ו"גאיה בגן בע"מ". שתי החברות פועלות ברחבי העיר, ומנהל אגף חזות העיר מכיר את טיב עבודתן.

10.7. בועדת המכרזים שהתקיימה ביום 18/10/2021 הוצג לחברי הועדה שיקלול ההצעות של שתי החברות, להלן:

שם החברה	אדמונית חברה לגינון בע"מ	וגאיה בגן בע"מ
שיקלול ניקוד איכות	28.8	25.8
שיקלול ניקוד מחיר	60	35
סיכום	88.8	60.8

10.8. חברי הועדה בחרו בחברת "אדמונית", אשר קיבלה ציון גבוה משמעותית מחברת "גאיה בגן", פה אחד לבצע את עבודות האחזקה והגינון במוסדות החינוך.

10.9. מנהל אגף חזות העיר מסר לביקורת, כי מתוכנן שעד סוף שנת 2021 תחל עבודת קבלן הגינון במוסדות החינוך בעיר.

פרק ג' - עבודות התחזוקה בגנים

1. כללי

- 1.1. בהתאם למסמכי מכרז המסגרת 14/17 וההסכמים שנחתמו עם קבלני הגינון, הקבלנים אחראים באופן מלא על תחזוקת השטחים המגוננים בעיר וניקיונם.
- 1.2. במסגרת ההתקשרות, על כל אחד מהקבלנים נדרש לתחזק את הצמחייה, לכל סוגיה, בגנים ציבוריים, שדרות, כיכרות, עצי רחוב, איי תנועה, פסי ירק, חורשות, פינות משחק וכד', בהתאם לשטחים הציבוריים המוגדרים לכל קבלן, וכן לכתב הכמויות של גומות העצים המוגדרות לו.
- 1.3. כאמור, ברחבי העיר פועלים שלושה קבלנים, האחראים לגינון של 786.37 דונם (מנהל האגף עדכן בתום הביקורת, כי כיום מדובר על שטח גינון של 844 דונם), ו- 4,184 עצים בגדלים שונים (פירוט חלוק העבודה בין הקבלנים מופיע בפרק ב').

2. ניקיון בוקר בגנים

- 2.1. סעיף 1.2.3 למפרט וכתב הכמויות לתת מכרז 1, עבודות גינון ואחזקה, המצורף למכרז המסגרת 14/17 קובע, כי מידי יום, עד שעה 10:00 בבוקר יבצעו עובדי קבלן הגינון ניקיון וסריקה של ליכלוך עיקרי ("ניקיון לבן"), לרבות ניירות, צואת בעלי חיים, שקיות, זכוכית, אבנים וכד'. ניקיון יסודי והיקפי בשטחי האחזקה יבוצע בעת ביצוע האחזקה על פי מסלולי העבודה.
- 2.2. עבודות הניקיון כוללות ריקון פחי אשפה, ניקוי שבילים, מדשאות וגינות מלכלוך הכולל ניירות, קופסאות, בקבוקים ועצמים גדולים, אחרים, וכן לכלוך קטן הכולל בדלי סיגריות, צואת כלבים וכד'.
- 2.3. על מנת לבדוק את עמידת הקבלן בהתחייבויותיו, ביצעה הביקורת סיורי שטח בשלושה גנים בעיר, בהתאם לטבלה המפורטת:

שם הגן	מספר הסיורים
גן שרת	3
גן נגבה	2
גן הניצחון	2

2.4. הביקורת מצאה, כי בכל הסיורים, ניכר כי בוצע ניקיון בוקר בגנים, פחי האשפה היו ריקים והשבילים היו מטואטים. בגן שרת נמצא על אחר הספסלים כוס קפה, ומעט לכלוך ליד הספסל. מהמראה הכללי של הגן סביר שהלכלוך הושאר לאחר ניקוי הבוקר.

3. שימוש במפוחים

- 3.1. על פי ההסכם, הקבלנים מחוייבים להחזיק בכל הציוד הנדרש לביצוע עבודות הגינון והניקיון, לרבות במכונות שטיפה לניקוי בקיטור. חל איסור על הקבלן לבצע את עבודות הניקוי של השבילים והשטחים המגוננים באמצעות מפוח.
- 3.2. הביקורת מצאה, כי בשנים 2018-2020 התקבלו במוקד העירוני 17 תלונות בגין מפגע רעש ממפוח בגינה הציבורית, על פי ההתפלגות הבאה:

9	2018
7	2019
1	2020
17	סך הכל

3.3.

- 3.4. הביקורת מדגישה, כי במהלך השנים האחרונות חלה ירידה משמעותית בשימוש קבלני הגינון במפוח. עם זאת, התקבלו תלונות במוקד העירוני על שימוש במפוח.
- 3.5. הביקורת מצאה, כי למרות שקיים בהסכם עם קבלני הגינון פיצוי המוסכם בגין שימוש הקבלן במפוח עומד על 700 ש"ח, אף קבלן לא נקנס בגין ההפרה זו.

4. פינוי פסולת משטחי הגינון

- 4.1. ניקיון ותחזוקת השטחים המגוננים כוללת טיפול ופינוי של פסולת רבה אשר נאספת בעת ביצוע מטלות הניקיון, מטלות התחזוקה, ריקון פחי אשפה, ולעיתים כתוצאה מהשארית פסולת ביתית ופסולת בניין בשטחים מגוננים.
- 4.2. על פי מסמכי מפרט האחזקה, בסיום יום העבודה הקבלן אחראי לפינוי הפסולת והגזם מהשטח המגונן לנקודת "איסוף גזם" הסמוכה לאתר, בהתאם לתכנית פינוי הגזם של העירייה.
- 4.3. בסיור הביקורת נמצא, כי קבלני הגינון מפנים את הגזם לרחובות הסמוכים. כמו כן, מעיון בדוח קריאות המוקד עולה, שבשנת 2019 היו 23 קריאות בגין אי פינוי גזם ופסולת בשקיות, מתוכן 20 קריאות לא טופלו במועד שהוגדר. בשנת 2020 היו 30 קריאות בגין אי פינוי גזם ופסולת בשקיות, מתוכן 25 קריאות לא טופלו במועד שהוגדר, ואילו בשנת 2021, עד ליום 17/10/21, היו רק 7 קריאות בגין אי פינוי גזם ופסולת בשקיות, מתוכן 5 קריאות לא טופלו במועד שהוגדר.

5. כיסוח מדשאות וניקוש עשבים

- 5.1. קבלני הגינון אחראים על תחזוקה וכיסוח דשא בשטחים המגוננים. מפרט העבודות מגדיר את אופן הטיפול הנדרש מקבלני הגינון במדשאות הנמצאות בגנים הציבוריים, מבחינת ההשקייה, כיסוח הדשא, דישון המדשאה, דילול, אוורור, הדברת עשבייה, הדברת מחלות וכד'.
- 5.2. קבלני הגינון נדרשים לכסח את הדשא באופן תדיר החל מחודש אפריל (אביב), עם תחילת הצימוח, ועד סוף חודש אוקטובר (קיץ). המפרט כולל טבלה בה פירוט תדירות כיסוח הדשא והגובה המקסימלי של הדשא.
- 5.3. הביקורת מצאה, כי בגנים בהם נערכו סיורים, הדשא היה בגובה נמוך. כמו כן, נמצא, כי נעשה פיקוח בנושא, שכן אחד החשבונות שנבדקו כלל קנס בגין גובה דשא שעולה על 5 ס"מ. עם זאת, בסיורים ניכר, כי עובדי הגינון מקפידים על ניקוי העשבים במדשאות אך לא בערוגות הצמחים ו/או העצים.

6. טיפול בעצים

- 6.1. מפרט העבודות כולל פרק המתייחס לכל העבודות בעצי הגנים ועצי הרחוב. קיימות התייחסות לעצים צעירים ועצים מבוגרים, ואופי העבודות נקבע בהתאם למיקום העץ: חורשות, שדרות, עצי רחוב, עצים בודדים ועצים במדשאה.
- 6.2. על פי המפרט, גיזום העצים יעשה על ידי גוזם בעל ניסיון של שנתיים לפחות בגיזום עצים. תדירות הגיזום נקבעת בהתאם לקבוצת העצים אליה משתייך העץ, כדלקמן:

קבוצת העצים	תדירות הגיזום	מועד הגיזום
עצי מחט	1	חורף
נשירים	2	בתרדמה בחורף, וחודשיים לאחר מכן.
ירוקי עד	2	אביב וסתיו
נשירים מותנים	2	בסוף החורף או באביב, סוף הקיץ

- 6.3. הביקורת מדגישה, כי ביצוע עבודות הגיזום מבוצעים בכל גובה שהוא, ללא תמורה נוספת.
- 6.4. מבדיקת החשבוניות של "גינות צח", אותן בדקנו עולה, כי החיוב בגין גיזום העצים נעשה בהתאם לכתב הכמויות.

פרק ד' - פיקוח על עבודת הקבלנים

1. כללי

1.1. פיקוח אחר ניקיון ותזוקת השטחים המגוונים בעיר נעשה על ידי שני פקחים, עובדי האגף. לאחרונה פורסם מכרז במסגרתו יתווספו לאגף שני מפקחים נוספים, אשר יפעלו במיקור חוץ.

2. סבב חילופי תפקידים בין המפקחים

2.1. המפקחים עובדי האגף, הפועלים ברחבי העיר מפקחים בשטחים המגוונים הנמצאים תחת אחריותם של קבלני הגינון "גינות צח" ו"גאיה בגן", בלבד.

2.2. בעקבות צוות שמינה היועץ המשפטי לממשלה, אשר בחן, בין היתר, את פעילות המפקחים ברשויות המקומיות, פרסם משרד הפנים בחודש מאי 2018, חוזר 6/18 בנושא רוטציות בין מפקחי הרשות המקומית באזורי פיקוח.

2.3. על פי החוזר, פעילותו של מפקח באזור אחד לאורך זמן רב, והיכרות שעלולה להיווצר בינו ובין הגורמים המפוקחים, יש בה כדי להביא לחשש מהיווצרותם של קשרים בלתי ראויים בינו לבין הגורמים המפוקחים, באופן שעלול להביא לתופעות של אי אכיפה על רקע אינטרסים העלולים להביא לתופעות. החוזר קובע, כי ברשויות בהן ניתן לפעול לקיום רוטציה בין מפקחים יש לפעול לקיומה, במטרה להסיר מכשול בפני עיוור, ולמנוע חשש לסטייה מנורמות ראויות של טוהר מידות והתנהלות תקינה.

2.4. הביקורת מצאה, כי אין לאגף חזות העיר נוהל המחייב סבב חילופין בין המפקחים. אולם נמצא, כי עם חלוקת העיר לרובעים, נעשה סבב בין שני המפקחים הפועלים בעיר. כמו כן, עם כניסת המפקחים במיקור חוץ, מתכנן מנהל האגף סבב שטחי פיקוח נוסף.

2.5. הביקורת ממליצה לקבוע נוהל המחייב רוטציה בין המפקחים, גם אלו הפועלים במיקור חוץ. הביקורת סבורה, כי בהגדרת פרק הזמן הדרוש לביצוע הרוטציה יש לקחת בחשבון את פרק הזמן שלוקח למפקח ללמוד את השטח, ואת המטלות הנדרשות, יצירת קשרי גומלין עם מחלקות ואגפים פנים ארגוניים וכד'.

2.6. סמנכ"ל שפע, מסר בתום הביקורת, כי תיערך רוטציה בין המפקחים.

3. תהליך הפיקוח

3.1. קבלני הגינון נדרשים לבצע את עבודות הגינון והתחזוקה של הגנים בהתאם לשביעות רצונה של העירייה, ולמלא אחר כל ההוראות שניתנו להם לתיקון

- ליקויים בשטחים המגוננים. סעיף 4 להסכם שצורף למכרז, מסדיר את סמכות העירייה לבקר ולפקח אחר עבודת הקבלן, בהתאם למפרט העבודה.
- 3.2. הפיקוח על עבודת קבלני הגינון נעשה במסגרת הוראת עבודה שמספרה 5.5.1.03, "בקרה ופיקוח על קבלני אחזקת גנים".
- 3.3. על פי הוראת העבודה, עבודת הפיקוח היומית נגזרת ממבנה יום העבודה של הקבלן אחזקת הגנים, החל מסריקת הגנים לניקיון וריקון פחים בתחילת יום העבודה, דרך עבודות גינון בהתאם לתכנית העבודה השבועית, וכלה במשימות של מנהל האגף והמוקד העירוני. בנוסף, המפקחים נדרשים לבצע מידי יום ביקורת בשטחים המגוננים, בהתאם לתכנית עבודה יומית המתבססת, בין היתר, על פניות ותלונות התושבים המתקבלות במוקד העירוני.
- 3.4. הסיור היומי של המפקח כולל מספר דגשים:
- 3.4.1. בקרה ופיקוח אחר עבודת הגינון ביום שלמחרת ביצוע העבודה.
 - 3.4.2. בקרה ופיקוח אחר ניקיון הגנים, השבילים, דשא סינטטי, משטחי הגומי וריקון פחי האשפה.
 - 3.4.3. ונדליזם.
 - 3.4.4. ליקויים נראים לעיין במתקני משחק ובחינת תקינותם.
 - 3.4.5. בחינת תקינותם של השבילים, האשפתונים, הספסלים ושאר ריהוט הגן.
 - 3.4.6. פיקוח אחר ניכוש עשבייה.
 - 3.4.7. בדיקת עצים מסוכנים.
 - 3.4.8. תקינות קווי השקייה וראשי מערכות ההשקייה.
- 3.5. במהלך הסיור היומי נדרש המפקח למלא דוח בדיקה יומי בו מפורטים הליקויים הדורשים טיפול. אין בדוח התייחסות להגדרת לוחות הזמנים לסיים הטיפול בליקויים.
- 3.6. הביקורת מצאה, כי דוחות הפיקוח ידניים, ואינם כוללים תמונות מהשטח, חלקם אינם ברורים, וניכר כי לא נעשה בהם שימוש לצורכי ניהול הפיקוח. כמו כן, אין תיוק שיטתי לדוחות, ולא ניתן לערוך בקרה יעילה אחר ליקויים שחוזרים על עצמם.
- 3.7. לדברי סגן מנהל מחלקת תחזוקת גינות קיימת קבוצת וואטסאפ באמצעותה נשלחות תמונות של ליקויים במהלך הסיורים.
- 3.8. חשוב להדגיש, כי למרות שדוחות הבדיקה כוללים ליקויים, לעיתים ליקויים שחזרו על עצמם גם לאחר שבוע, לא ניתן לדעת אם הליקוי הוביל לקנס שניתן לקבלן. הביקורת סבורה, כי אחידות במילוי הדוחות, והקפדה על מילוי פרמטרים החשובים להנהלת האגף צריכה להתבצע בדיווח ממוחשב, אשר ניתן יהיה לנתח

את נתוניו ולהסיק מסקנות אופרטיביות על איכות השירות הניתן על ידי קבלן הגינון.

3.9. הביקורת מציינת, כי קיימות מערכות אחזקה ממוחשבות, אותן ניתן לממשק למוקד העירוני, ובאמצעותן ניתן לייעל את תהליך הפיקוח והבקרה אחר עבודת הקבלן, ליצור דוחות יומיים/שבועיים לקבלנים, ולאתר ליקויים שחוזרים על עצמם.

4. קיזוז פיצוי מוסכם מקבלני הגינון

4.1. נספח א' למכרז המסגרת מפרט את ההפרות בגינן זכאית העירייה לפיצוי מוסכם. יודגש, כי העירייה רשאית לקזז את הפיצוי הכספי באופן חד צדדי מהתשלומים המגיעים לקבלן עבור עבודתו.

4.2. להלן ההפרות המוגדרות בהסכם, וגובה הפיצוי המוסכם בגינן:

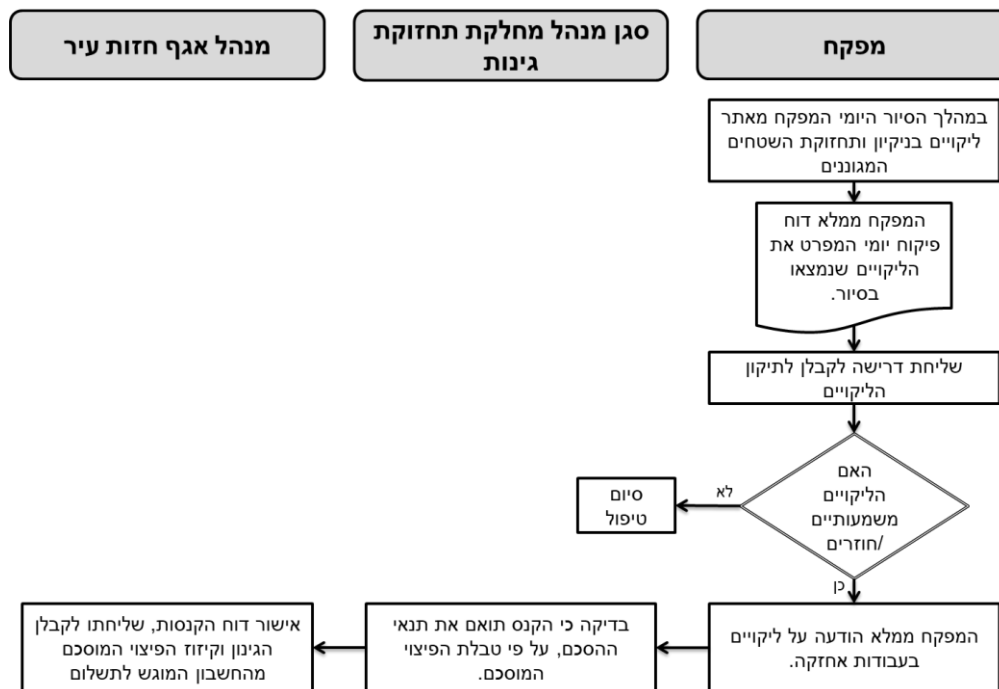
גובה הפיצוי	תיאור ההפרה
1,500 ש"ח למקרה.	קריאה שנייה על נזילת מיים באותו הגן, בתוך 12 שעות.
1,500 ש"ח למקרה.	אי מענה של כונן ההשקייה ו/או אי טיפול בקריאה תוך שעה מרגע הקריאה.
1,000 ש"ח למקרה.	כונן הקבלן לא הגיע לטפל בקריאת דחופה תוך שעה מרגע הקריאה.
1,000 ש"ח למקרה.	אי התייצבות של מנהל עבודה.
800 ש"ח למקרה.	אי התייצבות של איש השקייה.
500 ש"ח למקרה.	אי התייצבות של עובד.
500 ש"ח למקרה.	אי החלפת איש השקייה, לפי דרישת המנהל תוך 14 יום ממסירת הדרישה.
800 ש"ח למקרה.	שטח לא מושקה בהתאם לתכנית העבודה ולמפרט שימוש במפוח.
700 ש"ח למקרה.	אי דיווח של מפגע בגן הדורש תיקון/טיפול.
500 ש"ח למקרה.	לא בוצע ניקיון בגן עד שעה 10:00.
500 ש"ח למקרה.	פגיעה בצמחיה עקב טיפול רשלני.
500 ש"ח למקרה.	עשבייה בגובה מעל 5 ס"מ.
500 ש"ח למקרה.	אי ביצוע גיזום שיחים/עצים ו/או הסדרת תמיכות וקשירות.
500 ש"ח למקרה.	אי ביצוע צביעת ראשי מערכת/ריהוט גן וכד', בהתאם למפרט.

אגף חזות העיר

גובה הפיצוי	תיאור ההפרה
500 ש"ח למקרה.	אי ביצוע דישון בהתאם למפרט.
500 ש"ח למקרה.	אי תיקון של ליקוי במועד שהוגדר לכך, בהנחייה שהועברה לקבלן בכתב, על ידי המפקח.
500 ש"ח למקרה.	אי תיקון ליקוי בטיחותי.
500 ש"ח למקרה.	עבודה מתבצעת באופן לא בטיחותי, המסכנת את עובדי הקבלן ו/או כל אדם אחר.
500 ש"ח למקרה.	אי נעילת ארגזי ראש מערכת
450 ש"ח למקרה.	אי הגשת תוכנית עבודה/יומני עבודה.
400 ש"ח למקרה.	אי קלטור/גירוף וסילוק שלכת.
400 ש"ח למקרה.	שטח לא מכוסה בהתאם לתכנית העבודה ולמפרט.
350 ש"ח למקרה.	צמחיה עם סימן יובש מחוסר השקייה.
350 ש"ח למקרה.	אי פינוי גזם במועד.
300 ש"ח למקרה.	שולי דשא לא מטופלים בהתאם לתכנית העבודה ולמפרט.
300 ש"ח לממטר.	ממטיר לא מכוון, לא מפולס ולא בגובה הנכון.
200 ש"ח לתקלה.	תקלה שנמסרה ע"י מרכז בקרה ולא טופלה תוך 24 שעות.
100 ש"ח למקרה.	שלוחת טפטוף ו/או טבעת טפטוף מנותקת ומקופלת משני צידיה.
100 ש"ח למגוף.	מגוף הידראולי שיימצא במצב לא אוטומטי.
100 ש"ח לראש.	אי הימצאות לוח הפעלה מעודכן וקריא בראש המערכת.
50 ש"ח לאשפתון.	אי ביצוע ריקון ו/או החלפת שקית באשפתון.
סך השווה לעד פי 2 מהתשלום החודשי המגיע לקבלן בגין שטח הגינון.	שטח גינון שלא טופל על ידי הקבלן (יקוזז בגין הפרה זו יעשה רק לאחר קבלת אישור העירייה והחברה המנהלת).

4.3. הוראת העבודה מגדירה את תהליך קיזוז הפיצוי המוסכם, אולם התהליך בהוראה אינו מעודכן.

4.4. מצ"ב תרשים המתאר את תהליך הקיזוז, כפי שהוא מנוהל כיום :

4.5. הביקורת סקרה את ההתחשבות עם הקבלן "גינות צ"ח בע"מ" ומצאה, כי מרבית הקנסות שקוזזו היו בגין אי ביצוע גיזום שיחים, עשבייה בגובה מעל 5 ס"מ ופחים לא מרוקנים. כמו כן, כל ההודעות מולאו על ידי מנהל האגף, אשר ציין, כי לרוב המפקחים לא קונסים את הקבלנים, ומרבית הקנסות ניתנים על ידו.

4.6. הביקורת סבורה, כי התנהלות לפיה, טרם רישום הקנס, ניתנת הזדמנות לקבלנים לפעול לתיקון הליקויים שאותרו על ידי המפקחים, יש בה כדי לגרום לכך שהקבלנים לא יתאמצו למלא את חובותיהם על פי ההסכם, אלא רק לאחר קבלת התראה. לשיחה עם יוסי

4.7. כיום למעשה, המפקחים לא מבצעים את כלל המשימות במסגרת תפקידם, ומנהל האגף נאלץ לעשות זאת על מנת לשמור על איכות עבודות הגינון ונראות הגנים בעיר.

4.8. כמו כן, כאמור, תמונות של ליקויים במהלך הסיורים מצולמות על ידי הפקחים ונשלחות בקבוצת וואטסאפ פנימית של האגף. הביקורת לא הצליחה לאתר את התמונות שצולמו עבור מדגם ההודעות על הליקויים שנבדקו.

4.9. הביקורת ממליצה לבנות טופס בקרה ממוחשב, בו ניתן יהיה לתעד את הבקרה המבוצעת במהלך הסיור, ובמידה ויש מקום לקנס את הקבלן, ניתן יהיה לבחור את ההפרה מתוך רשימה סגורה של הפרות ממוגדרות בטופס.

5. מכרז להעסקת מפקח במיקור חוץ

5.1. במהלך חודש יוני 2021 פורסם מכרז למתן שירותי פיקוח ובקרה בתחום הגינון העירוני, בהיקף של שני מפקחים. המועד האחרון להגשת ההצעות היה 05/07/2021, וביום 19/07/2021 התקיימו ראיונות למציעים שזומנו על ידי העירייה לצורך קביעת ניקוד האיכות.

5.2. מסמכי המכרז כוללים את מפרט השירותים המחייבים את החברה, לרבות רשימת אירועים וחריגות, אשר בגינם תוכל העירייה להטיל קנסות מוסכמים על המפקח.

5.3. ועדת המכרזים התכנסה מספר פעמים לצורך דיון בהצעות, בחינתן ומתן המלצה לבחירת חברת הפיקוח החיצונית. להלן פירוט הדיונים שנערכו בוועדת המכרזים:

תאריך	מהות הדיון
26/07/2021	פתיחת תיבת ההצעות.
08/08/2021	שימוע לחברת סופרויז'ן.
25/08/2021	החלטה.

5.4. הביקורת מצאה, כי בטרם פתיחת תיבת ההצעות הועבר לתיבה אומדן המחלקה, ובמועד פתיחת התיבה היא כללה 3 הצעות בנוסף למעטפת האומדן. להלן טבלה המרכזת את האומדן, ואת ההצעות הוגשו:

שם המציע	שיעור ההנחה	תעריף מוצע לאחר הנחה
אומדן	15%	34,000
סופר ויז'ן בקרה וניהול בע"מ	25%	15,000
ד.ב.ש. תכנון ניהול ופיקוח בע"מ	17.4%	33,040
פתילת המדבר בע"מ	1%	39,600

5.5. הביקורת מציינת, כי חברת "סופר ויז'ן בקרה וניהול בע"מ" הוזמנה לשימוע בטרם ועדת המכרזים קיבלה את החלטתה. בשימוע הסביר מנכ"ל חברת "סופר ויז'ן", כי המחיר המוצג במסמכי המכרז מתייחס לתעריף עבור עובד אחד.

5.6. הביקורת מצאה, כי ביום 16/08/2021 נערכה ישיבה מקצועית אשר בחנה את הניקוד האיכותי לכלל המציעים, ומשיקלול הצעת המחיר וציון האיכות עולה, כי חברת "סופר ויז'ן בקרה וניהול בע"מ" הינה בעלת הציון הגבוה ביותר, בסך 97 נקודות.

5.7. לדברי מנהל האגף החברה טרם החלה את עבודתה, שכן חברת "ד.ב.ש. תכנון ניהול ופיקוח בע"מ" עתרה נגד בחירתה של חברת "סופר ויזין בקרה וניהול בע"מ". ביום 04/11/21 בית המשפט דחה את העתירה, ובמהלך חודש דצמבר 2021 אמורים המפקחים להתחיל את עבודתם.

פרק ה'- בקרה אחר צריכת מים

1. כללי

1.1. חלק בלתי נפרד מפעולות התחזוקה של השטחים המגוונים הינה מערכת השקייה שאמורה לספק מים לגידולים השונים, בכמות הנדרשת לכל סוג, תוך בקרה על מניעת עודפים ו/או פריצות מים.

1.2. ברחבי השטח המוניציפלי של העיר, מפוזרים כ- 350 ראשי מערכות בקרה דיגיטליות המכוונות את אופן אספקת המים, מבחינת כמות המים, זמן ההשקייה ותדירותה.

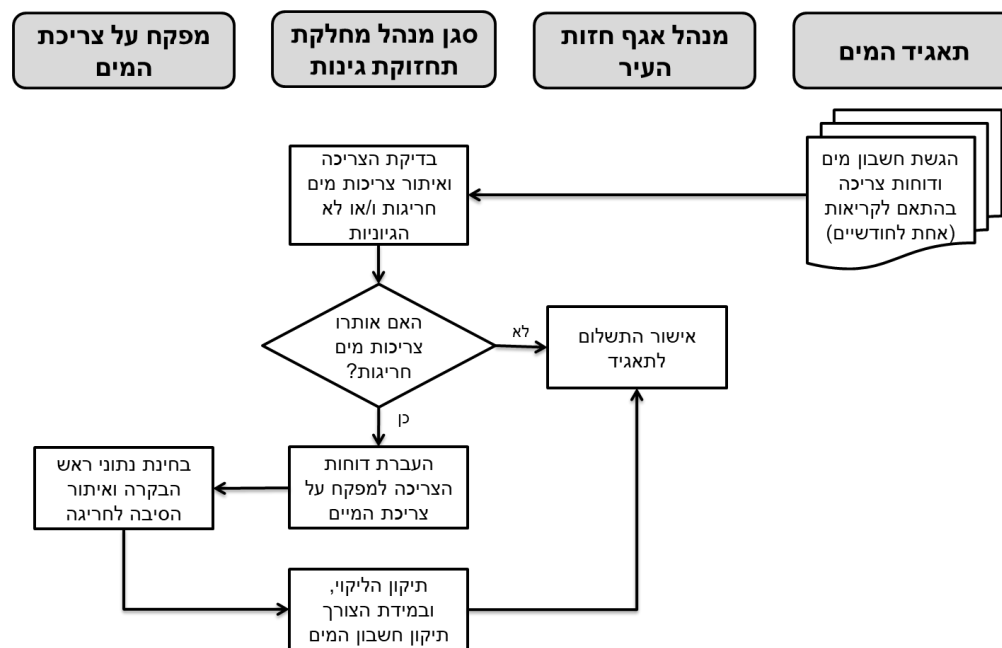
1.3. המערכת אינה נותנת מענה לפריצות מים במהלך ההשקייה, ולא מאפשרת ניתוק אוטומטי של אספקת המים במקרה של חריגה.

1.4. בהתאם למכרז שפורסם בתחום זה, העירייה מעסיקה את הזכייין "חברת אקווה" אשר מבצעת את הפיקוח אחר צריכת המים, ומאתרת חריגות.

2. תהליך הבקרה אחר צריכת המים

2.1. מתוך 350 ראשי הבקרה, כ- 30 נמצאים במוסדות החינוך, ומבוקרים על ידי מחלקת תחזוקת מוסדות חינוך ו-4 משותפים למוסדות חינוך ולגינות ציבוריות.

2.2. להלן תהליך הבקרה הקיים אחר צריכת המים בגינות אשר באחריות אגף חזות העיר:

2.3. כאשר מערכת הבקרה של חברת "אקווה" אשר מפעילה את מערכות ההשקיה בעיר מזהה צריכה גבוהה בזמן פריצת מים, היא סוגרת את המערכת עד לביצוע התיקון.

2.4. הביקורת סקרה את ההתכתבויות הקיימות בין סגן מנהל תחזוקת גינות ובין מנהל הגבייה ושירות הלקוחות של תאגיד ומצאה, כי נעשית בקרה מלא על הצריכה, ומידי תקופה (חודשיים) סגן מנהל המחלקה מפרט את ממצאיו על הקריאות.

2.5. להלן דוגמאות לממצאים של הבדיקות:

2.5.1. מד קריאות שלכאורה הראה צריכה שלילית ביחס לתקופה קודמת.

2.5.2. שני ראשי מערכת שכלל לא הופעלו בשל משקעים רבים שהיו באותה תקופה, אך ההערכה של הצריכה הראתה צריכה.

2.5.3. צריכה השייכת לעבודות של השפד"ן, לאחר סיוור שנערך במקום עם נציג תאגיד המים נשלחה דרישה של העירייה לזיכוי מלא.

2.6. לדבריו, יש מספר ראשי בקרה הנמצאים פיזית במרחק גדול מהשעון של תאגיד המים, ובעזרת הבקרה שנעשית אותרו מספר מקרים של התחברות פיראטית לצינור המחובר בין מוני המים הללו.

2.7. מפעיל מערכות מטעם חברת "אקווה" מבצע את הבקרה מרחוק אחר צריכת המים, בהתאם למדגם עליו מחליט סגן מנהל מחלקת האחזקה, וזאת בהתאם לניתוח צריכת המים של כל אחד מראשי המערכת.

2.8. הביקורת ממליצה, כי מידי חודש יוחלט על מספר קבוע של ראשי מערכת שיבדקו על פי תכנית מוגדרת, כך שכלל ראשי הבקרה יבדקו לפחות אחת לשנה, זאת בנוסף לראשי המערכת בהם קיים חשד לחריגה בכמות.

2.9. מנהל האגף קיבל את המלצת הביקורת, והחל ביישומה כבר במהלך הביקורת.